

ekmek ve gül

Gücümüz birliğimizdir!

3

8 Mart hediye
beğenme günü değil

5

Mesele çamaşır
yıkamak değil!

8

SİBAŞ işçisi kadınlar
fırtınaya yelken açtılar

12

Salon tek kişilik koltukta oturmaksa sokak kol kola, yan yana yürümektir

İÇİNDEKİLER

Güçümüz birliğimiz!.....3	Sevda Karaca
8 Mart hediye beğenme günü değil.....5	Adile Doğan
Onlar zenginleşiyor biz zammı hak etmeyenler oluyoruz..5	
Patronlar asgari ücreti bile çok görüyor.....6	
İşçi daha az, iş daha yoğun, ücret düşük.....6	Neslihan Kar
Ne ısınabiliyoruz, ne doyabiliyoruz!.....7	
'Bu ücretlerle geçim zor, gelecek kaygısı çok'.....7	Nurgül Deniz
TARİH: Yıkama evleri.....8	Müslime Karabatak
TİYATRO: Hizmetçiler.....9	Hilal Tok
SINIRLARIN ÖTESİNDE: Bangladeş.....10	Berivan Balkay
SINIRLARIN ÖTESİNDE: Glasgow.....11	Sarya Tunç
SİBAŞ işçisi kadınlar fırtınaya yelken açtılar.....12	Tahsine Saran
Direnışten yerel seçime uzanan bir sohbet.....14	Gökçen Şen
Sfır iş kazası değil, sıfır güvensiz durum!.....14	
İÇİMİZDEN BİRİ: Aysel Menteş.....15	Mükerrem Yollu
Bu mahalleyi kadınlar yönetecek!.....16	Yasemin Akpınar
'Kadınlar olarak her alanda var olacağız'.....17	Berfin Güler / Işıl Demirel
Kadınlar kreş ve park istiyor.....18	Neslihan Kar
Kadınlar gücünün farkında olmalı.....18	Nursel İnalçuk
FİLM: Kefernahum.....19	Gülşah Kaya
KİTAP: İstanbul'un Bir Gecesi.....20	Ercüment Akdeniz
SAĞLIK: Grip.....21	Uz. Dr. Senem Aslan
MEKTUBUMUZ VAR.....22	
Umudu direnci büyütelim ki bahar gelsin..... 24	

Dolar fırladı, lira eridi, maaş daha ele geçmeden bitti... Okul kaydına verilecek bir top kâğıt eve giren kaç lokmayı eksiltti? Kilo hesapları tane hesaplarına indi de akşam pazarlarında domatesin çürüğüne utana sıkıla bakan gözler kaç kez yere eğildi? Kaç pektek yanıyor evde çocuğun odası hariç? Kaçınıcı kıştır erteleniyor ayazı tenden uzak tutacak o montun alınışı? Bu yılki bahanesi ne oldu; oğlanın forması, kızın botu, evin kirası... Kaç küfre yüz eğildi ustabaşı takar da ücretsiz izne çıkarır korkusuyla? Sabahın alacasında ya da gecenin zifirinde başa bir şey gelmesin dualarıyla kaç adım ediyor evden servis durağına, duraktan eve giden o yol? İşte bunlar yaşanırken "Kriz yok!" dediler, "Kriz dış güçlerin oyunu!" dediler. Var diyen "darbeci" oldu, "terörist" oldu. Sonra ne oldu?

Sahi kim bu dış güçler? Nasıl dış güç olunur mesela? Bir halkın topraklarını ilhak ederek mi? alttan alttan darbe örgütleyerek, o ülkenin seçilmişlerini yok sayarak mı ya da başka bir ülkenin topraklarında operasyon üstüne operasyon yaparak mı?..

Kim yenecek bu dış güçleri? Yerli ve milli irade! Peki, nasıl bir şey bu yerli ve milli irade? Çocuğuna artık kursa gidemeyeceğini söylediğinde utanır mı mesela? Kreş parası veremeyeceği için annesini köyden getirip çocuk baktırmanın mahcubiyetini yaşar mı? Örneğin 50 yaşından sonra hayatında ilk defa çalışmak zorunda kalan irade yerli midir milli mi? İşyerinde tuvalete gittiğinde performans notu eksilir mi bu iradenin? Ustabaşı sıkıştırdığında dişlerini dudaklarına geçirir mi, dayıbaşı tenhaya çağırdığında yumruğunu sıkarak da tırnaklarını avuçlarına batırır mı? Büroda amir azarladığında, misal, o da gizli gizli siler mi gözyaşlarını? Malatya'da kayısı fabrikasındaki zor çalışma koşullarını kastederek "Katlanmak zo-

runda olduğumu söylüyorum kendi kendime ve paydosa kadar sabrediyorum" diyen Satı ile karşılaşmış mıdır hiç? Her şey canına tak ettiğinde "Acaba işsizlik maaşıyla biraz idare edebilir miyim?" diye geçirir mi aklından çaresizlik içinde?

Sahi bu ülkenin kadınları için "işsizlik" ne demek? Kendine ev hanımıym diyen, parça başı iş alıp yapıyor, işsiz bir kadın iş ararken ev temizliğine gidiyor, işten çıkan merdiven temizliğine... "İşsiz" mi diyeceğiz şimdi onlara?

Bu sorunun yanıtını bizzat kadınlar veriyor dergimizin sayfalarında. Mamak'tan Nursen, "Dünyada çalışmayan kadın yok" diyor. OSTİM'den başka bir kadın tamamlıyor onu: "Hemen hemen her işte çalıştım." Bursa Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi'ndeki dokuma işçisi "Emekli olunca da aynı fabrikada tekrardan çalışmaya devam ettim" diyor.

Ne tatil, ne dinlenme, ne sinema, ne de başka bir şey... Çalışıyoruz, durmadan çalışıyoruz!

Ama bu yetmiyor kriz fırsatçısı patronlara. Dersim'de bir tekstil firması, su faturasından tasarruf için çalıştırdığı kadınların kullandığı tuvaletlerin sifonları söküyor. Kocaeli'deki bir gıda fabrikası içme suyu yerine pislik içindeki çeşmeden arıtma suya mahkum bırakıyor. Bursa'da Demirtaş'ta kriz var denerek su sebilleri kaldırılıyor. İnsanca yaşanacak bir

ücrete çok diyenler, hacet görmede bile insanlık bırakmıyor! Kendinden kısıp çocuğuna ayıran, yetmedi çocuğunun ihtiyacından da kısın kadınların insanlığından da kısması bekleniyor.

Bu kadar uzak mı bize insanca yaşamak; 8 saat deliksiz bir uyku çekmek, en fazla 8 saat çalışmak, 8 saat canımız ne isterse onu yapmak?

Yanıt yine kadınlarda. Denizli'den Aysel: "Bana öğretilen hayatın dışına çıktığımda asıl yaşamamın bu olduğunu öğrendim, bu dünyaya öylece durmak için gelmediğimizi fark ettim." Aydın'da kurulu SİBAŞ'ta sendikalaşmak için direnen Meral: "Şunu anladım ki hayat SİBAŞ'tan ibaret değil." Maya Angelo'nun sözlerini hatırlatıyor Balıkesir'den genç bir kadın: "Ne zaman bir kadın kendisi için ayağa kalksa aslında tüm kadınlar için ayağa kalkar."

8 Mart'ta verdiği reklamlarla "eşitlik" konusunda mangalda kül bırakmayan Arçelik'teki göstermelik iş güvenliği eğitimi ne kafa tutuyor bir kadın işçi; demir ve banttın bir kafeste çalıştırılırken her hareketinde moraran bedeniyile! Her 8 Mart'ta elimize kırmızı karanfil tutuşturup lütfedip hediyeler dağıtan, bizi salonlara tıkayarak krize mahkum edenleri alkışlatanlara kafa tutmaya çağırıyor Adile.

Bir kere salon dediğin, ev gibi, işyeri gibi dört duvar. Oysa sokak öyle mi? Sokak candır, canlıdır. Salon tek kişilik koltukta oturmaksa sokak kol kola yan yana yürümektir. Sokak dayanışmadır, çoğalmaktır. Salonda ses çıkarsan en fazla yan binadan duyulur. Sokakta çıkardığın ses, eve hapsolmuş bir kadına perdeyi aralattır, pencereyi açtırır, balkona çıkartır... Ve gün gelir, sokakta senin beklediğini bilecek kapının kilidini döndürür, kapı önünden sana bakar. Sonra bir gün yanına gelir, bir bakmışsın kol kola yürüyor, birlikte haykırıyorsunuz...

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

Günlük EVRENSEL gazetesinin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Cemal Dursun

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif

Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş

Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21

Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL

Tel: 0850 302 20 67

Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım

Pazarlama AŞ

Baskı: SM Matbaacılık

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.

Altay Sokak. No:10 (A Blok)

Yenibosna-Bahçelievler /

İSTANBUL

Tel: 0 212 654 94 18

evrensel

8 MART'A KADAR HER YERDE KADIN İŞÇİ BULUŞMALARI: Gücümüz birliğimiz!

Sevda KARACA

Patlıcan ve biber market reyonlarına veda etti, kilosu 20-25 liralara varan sebzelerin raflarda yer alması adeta 'yasaklandı.' Sebep? Bir biberin, patlıcanın kilosunun bu fiyatlara vardığını gören halk sinirlenmesin, sinirlenip de 'yüce devlete' laf etmesin, "Kriz yok" diyenlerin gözüne gözüne sokmasın etiketleri... Bu öfkeler birikip birikip, adeta bir beka sorunu haline getirilen yerel seçimlere yansımaları...

Patlıcanı biberi raftan kaldırdın da, yılın şu ayında bol bol bulunabilecek olan, bu nedenle de fiyatının az olması beklenen diğer sebze meyveleri ne yapacaksın?

Günden güne artan fiyatlarıyla en temel ihtiyaçların alınmaz hale geldiği gerçeğini... Enflasyon oranında artan kiralardan bükülen belleri... Artan fiyatlar nedeniyle piyasada bulunamayan, karaborsaya düşen ilaçları...

"Üretim azaldı" bahanesiyle yapılan işten çıkarmaları... "Dışarıda bekleyen binler var, ya bu koşulları kabul edersin ya da kapı orada" diyen patronların, bu gücün dayanacağını bizzat Erdoğan'ın imzasıyla yayımlanan grev yasaklarından aldığı... Bunları ne yapacaksın?

Onlar, her zamanki gibi, çözülemeyen sorunları ailenin sırtına, yani "ailenin lokomotifini" diye adlandırdıkları kadınların sırtına bindirme derdinde. Krizin tüm yükünü aile içinde, kadınlar eliyle "hafifletmek"; niyetleri bu!

PEKİ, BU BİZE NEYE MAL OLUYOR?

Daha çok çalışıp daha az karşılık almaya. Evde daha çok işle uğraşıp eksikleri ne yaparsak yapalım tamamlayamamaya. Aile içinde daha çok gerilime. Her an işten atılma kaygısıyla çalışmaya. İşyerinde daha çok baskıya, her yerde daha çok şiddete maruz kalıp daha çok susmak zorunda hissetmeye. Gelecek kaygısını daha çok taşımaya... Korkmaya...

Bugün çarşı pazardaki en ufak bir değişimin, üretimdeki en küçük bir daralmanın etkisinin korkunç boyutlarda hissedilmesinin arkasında zaten halihazırda çok zor geçiniyor oluşumuz var. Ailenin idamesi ancak borçlarla mümkün olabiliyor. Çalışma koşulları zaten çok zor, güvencesizlik ve örgütsüzlük nedeniyle işten atılma korkusu zaten çok uzun zamandır hissediliyor. Yani kriz, var olan sorunlarımızı katlıyor, derinleştiriyor, içinden çıkılmaz hale getiriyor.

Yoksullaşmadan, ağır çalışma ve yaşam koşullarından, şiddetten, ayrımcılıktan, hak gasplarından en çok etkilenen kadınlar, krizin etkilerini de en ağır biçimde yaşıyorlar. Kadınların fitrat gereği erkeklerle eşit yaşayamayacağı zihniyeti, krizin kader gibi gösterilmesiyle birleşerek kadınlara çaresizlik duygusunu dayatıyor. Yaratılan siyasi kutuplaştırma, aynı sorunları yaşayan kadınların yan yana gelmesine engel

olurken onları birbirine karşı güvensizliğe, yalnızlığa itiyor, değiştirip dönüştürme güçlerini zayıflatıyor.

Uzun zamandır kadınların krizin etkilerini nasıl yaşadıklarına ilişkin yaptığımız röportajlar, yayımladığımız işçi mektupları gösteriyor ki; kadınlar krizin sonuçlarıyla tek tek baş etmeye çalışıyor. Her şeyden kısıp, kısılanı yerine koymak için daha çok emek ve zaman harcayıp, yine de olmayanı kendi "başarısızlığı" olarak görüp, patlama noktasına geldiğinde ise kime güveneceğini, kiminle hareket edebileceğini bilmeme hali...

OYSA HALİMİZ BU OLMAYABİLİR

Çünkü kadınların yaşadıkları ortak sorunlar etrafında yan yana gelip dayanışma sergilediğinde ve ortak talepleri için mücadele ettiğinde açığa çıkan gücü, hem tarih hem de bugünün mücadeleleri gösteriyor.

Ancak bunun için "kiminle aynı dertleri yaşadığımızı", "kiminle birlikte hareket edebileceğimizi" de görmeye ihtiyacımız var.

Tam da bu nedenle 8 Mart'a kadar krizin kadın işçi ve emekçilerin hem çalışma yaşamında hem de ev yaşamında yarattığı sorunları açığa çıkarmak, kadınların ortaklaştığı talep ve beklentileri somut bir biçimde ortaya koymak ve siyasi kutuplaşmanın yarattığı yapay bölünmenin görünmez kıldığı kader ortaklığını görünür kılmak için ülkenin her yerinde kadın işçi buluşmaları gerçekleştireceğiz. Bu buluşmalar, yalnızca halimizi ahalimizi ortaya koymakla kalmayacak, aynı zamanda kadın işçi ve emekçilerin krize karşı mücadelesinin de dayanaklarından biri olacak. Birlikte tartışıp, taleplerimizi, ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı birlikte konuşup birlikte yol alacağız. Bu buluşmalar 8 Mart'ta krize, işsizliğe, yoksulluğa, şiddete ve eşitsizliğe karşı sözlerimizi daha güçlü söyleme olanağı verecek: Krize, Şiddete ve Eşitsizliğe Karşı Gücümüz Birliğimiz!

NE YAPACAĞIZ?

1- Her sektörden işçi kadınlar, kamu hizmetlerinde çalışan kadınlar, ev eksenli çalışan kadınlar, ev işçisi / gündelikçi kadınlar, yevmiyeciler, ücretli avukat, mimar ve mühendis kadınlar, mevsimlik işçiler, tarım işçileriyle yapacağımız buluşmalarda şu soruların yanıtlarını arayacağız: Kadın işçiler krizin etkilerini çalıştıkları alanda nasıl yaşıyorlar? Çalışma koşulları nasıl etkileniyor? Kadınlara dönük ayrımcılık, şiddet, mobbing, eşitsizlik işyerlerinde nasıl görünümlere bürünüyor? Kriz, bu ayrımcılık, şiddet, mobbing, eşitsizliklere karşı kadınların karşı çıkma eğilimlerini nasıl etkiliyor? Kadınların ev içi yaşamları krizden nasıl etkilendi? Aileleri, eşleri, çocukları ile ilişkileri nasıl değişti? Ev içi yükleri nasıl arttı? Bu yüklerle baş etme çabası nasıl görünümlere bürünüyor? Mücadele eğilimi bakımından kadın işçi ve emekçiler açısından nasıl bir tablo var? Sendikalı işyerleri ile sendikalı olmayan alanlar açısından bu bakımdan bir farklılık var mı? Kadınları en çok ortaklaştıran talepler ve gündemler neler?

2- Bu soruların yanıtlarını tek tek raporlayacağız, bir kadının, üç kadının anlattığı her şey toplam tablonun muhakkak bir parçası olacak. Biliyoruz ki, en küçük bir buluşma, en küçük bir etkinlik bu toplam tablo karşısında yürüteceğimiz mücadelenin en önemli dayanakları.

3- Bu süreçte yalnızca yaşananların dökümünü çıkararakla yetinmeyeceğiz. Krizin etkileriyle baş etmek için tek başına ayakta kalma mücadelesi veren kadınlarla, bu krizin arka planında ne olduğunu, krizin faturasını kimin bize ödetmeye çalıştığını tartışacağız. Tek tek baş etme çabamız, olmayanı yetirme gayretimiz aslında çıkmaz bir sokak. Tam da bu nedenle, çıkmaz sokaklarda neyi nasıl yetireceğimizin kaygısını değil, birlikte mücadeleye açılacak yollarda birlikte nasıl yürüyeceğimizin bilgisini paylaşacağız. Bunun için broşürler, el ilanları, bildiriler, gazete kupürlerinden, yazılardan, bilgilerden oluşan duvar gazeteleri hazırlayarak, dergimiz, sitemiz gibi var olan araçlarımızı güçlendirerek kadınların bilgi ve deneyim paylaşımını arttırmaya ihtiyacımız var. ⇨⇨⇨

4- Kadınların kriz sürecinde hem çalışma hayatlarında hem de ev içi yaşamlarında karşı karşıya kaldıklarını somut bir biçimde ortaya koyarak, bu somut görünümün biz kadınlara ne söylediğini birlikte değerlendirerek, bilgilendirici materyallerle kadınların yaşananlardan haberdar olmalarını sağlayarak, ama en önemlisi kendi buldukları yerlerde birlikte hareket etmelerinin olanaklarını oluşturarak ilerleyeceğiz. En yereldeki en küçük bir aradalık, işyerlerindeki komiteler kadınların güç bulabilmesinin, güvenle hareket edebilmesinin en büyük dayanağı olmuştur çoğu zaman. Yaşananlar karşısında sadece konuşan ve dertleşen değil, "Ne yapabiliriz?" sorusuna da harekete geçerek cevap verebilen bir birliktelik. İhtiyacımız olan bu...

5- 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Gününde ülkenin dört bir yanında sokağa çıkan kadınların, kriz sürecinde geniş kadın kesimlerinin ortaya serdiği bu somut deneyimlerden ve taleplerden yola çıkarak söz üretmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu somut görünümün ve taleplerin sahiplenilmesinin kadın hareketi için de hem genişletici hem de etkili bir güç olmanın dayanaklarını sağlamlaştıran bir yönelim olacağına inanıyoruz. Bu nedenle, her platformda, her birlikte hareket zemininde, bu çalışma boyunca kadınlardan edindiğimiz bilgileri ve kadınların dile getirdiği talepleri paylaşacağız.

PEKİ YA KRİZ SİZİN İÇİN NE DEMEK? EKMEK VE GÜL'E YAZIN!

Ya o dolmuş parasını da bulamazsak...

■ "Atölyede 50-60 yaşında kadınlar çalışmaya başladı, insan iş istemeye utanıyor onlardan. Soruyorsun; 'Ne yapalım yetmiyor, mecbur çalışacağız' diyorlar. Kriz gündem olduğundan beri yemekhanedeki yemekler artık daha kötü çıkıyor. Malzemeden kısıyorlar, genelde patates ağırlıklı yemekler çıkıyor. O kadar çalış yorul, yemek bile yiyeme..."

■ "Bizi işten attılar, ekonomik kriz var, küçülmeye gidiyoruz gerekçesini sundular ancak bizce sıkıntı yok. Bizi attılar ama işçi alacaklar mı, anlamadık bu kriz bize mi? Sendika 'İşten çıkarılırsanız bizim avukatlarımız var, size destek olacak' demişti, ancak ses yok. Sorduk; 'Sendikal bir olay değil. Fabrika küçülmeye gidiyor, biz de bir şey diyemiyoruz' diye geçiştirdiler. Atılmayan arkadaşların susmasının sebebi hepsinin ev kredisi, borçları var, ama aslında işleviştten, sistemden herkes rahatsız."

■ "Biz anneler konuşur, sohbet ederken hep içimizde çocukluğumuzdan uhdelere kaldığını gördük, ne doğru düzgün oyun oynamışız, ne okumuşuz, ne eğlenmişiz... Hepimiz istiyoruz ki çocuklarımız bizim uhdelermizi yaşamasin. Belediyenin bir yüzme havuzu var, yazdırdık çocukları oraya; 5 çocuk 5 anne 10 tane dolmuş parası veriyorduk, çok oluyordu. Biz de kendi aramızda düzenleme yaptık, hergün birimiz götürüyoruz çocukları, böylece 4 eksiltiyoruz dolmuş parasını... Kriz ne anlama geliyor senin için diye soruyorsun ya; ya o dolmuş parasını da bulamazsak diye endişe etmek, çocuğa sen artık yüzmeye gitmeyeceksin demekten utanmak demek..."

■ "Benim çocukluğum temizliğe gittiğimiz evlerde bir kenarda oturup annemi seyrederek geçti. Biz evlendik, evden ayrıldık, annem de bıraktı temizlik işini, oh dedik annem azıcık rahat etsin. Yakın zamana kadar çalışmıyordum, çocuklar küçük filan. Şimdi ablam da ben de çalışmaya başladık, çocukları anneme bırakıyoruz, 3 çocuk, kreş gibi... Ben bir markette kasiyerlik işi buldum İŞKUR'dan, ablam da küçükken de çalıştığı tekstil işine döndü. Çocukların bakımından yana hiçbir zorum yok da, annem 3 küçük çocukla... Yani sadece yorulması da değil, hani öyle eve filan, bizim çocuklar orada diye, çok bir katkı da yapamıyoruz maddi olarak. Zoruma gidiyor yani; çocukken senin için çalışsın, büyü çocuğun olsun, çocuğun için çalışsın. Anneme karşı hep mahcubum. Kriz ne demek diye soruyorsun, söyleyeyim, mahcubiyet demek..."

■ "Eşimin fabrikasında duruş var, üretim yapmıyorlar yani, izne gönderdiler. İnsan işten çıkarsalar hiç değilse işsizlik maaşı alırsı diye düşünüyor, öyle bir çaresizlik. Ben çalışayım dedim, işten atılmaları yaşadığı bazı fabrikalara yeni işçi alıyorlar duyuyoruz. Benden önce başvuran arkadaşlarım girdi, ben de girerim diye düşünüyoruz. Çocuklarla da o arada kocam ilgilenir. Yemek temizlik filan yapacağını sanmam, o iş gene bana kalır (gülüyor). Çocukların başında dursun yeter."

■ "Geçen gördüm bizim komşu apartmanın merdivenlerini siliyor. Dedim hayırdır gelmedi mi temizlikçi kadın? Bundan sonra ben temizleyeceğim, anlaştık yöneticiyle dedi. Bir şey sormadım ama anladım; oğlu işten çıkarıldı, gelinle yanına taşındılar, emekli maaşıyla hem kendileri hem de oğlunun ailesi... Zor tabii."

Onlar, her zamanki gibi, çözülemeyen sorunları ailenin sırtına, yani "ailenin lokomotif" diye adlandırdıkları kadınların sırtına bindirme derdinde. Krizin tüm yükünü aile içinde, kadınlar eliyle "hafifletmek"; niyetleri bu!

8 Mart hediye beğenme günü değil

Adile DOĞAN

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği Başkanı

Kime dokunsak “her şey çok kötü” diye başlıyor konuşmaya, devamı da şöyle geliyor; “Seçimden sonra daha kötü olacak...” Seçimden sonra ne olacağını sorduğumuzda ise “Herkes seçimi kazanmak istiyor. O yüzden sorunları erteliyorlar. Sorunları ufak tefek gibi gösterip seçimi öyle böyle kazanmayı hedefliyorlar” cevabını alıyoruz. Ama kadınların sorunları çok derin ve acil çözüm gerekiyor.

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü yaklaşırken biz de mahallemizde kadınlarla daha fazla buluşmalar gerçekleştiriyoruz, hem sorunlarımızı gündeme nasıl taşıyacağımızı konuşuyoruz hem de birlikte çözümler bulmaya ve ortaklaştığımız talepler için birlikte ses çıkarmaya çalışıyoruz. Bu buluşmalardan bazı notlar aktaracağım size...

HER YERDE AYNI SORUNLAR

Yüzbinlerce işçinin çalıştığı Tuzla sanayi havzasında hemen her işkolunda yüzlerce kadın işçi çalışıyor. Fazla mesai, vardiyalı çalışma, düşük ücret başta olmak üzere taciz, haksız yere tutulan tutanakların (iki seferden fazla tuvalet kullanılması gibi nedenlerle) yarattığı psikolojik baskı... Ama bunlar karşısında her an işten atılma korkusu (çünkü kriz var) ve yeniden iş bulama endişesi gibi birçok sorun karşısında ses çıkaramıyor kadınlar.

Sendikali yerlerde de durum değişmiyor. Buralarda da güvencesizliğe başka bir kılıf uydurulmuş; gönüllü çıkışlar. İşçilerin önüne lütufmuş gibi sunulan “gönüllü” çıkışlara karşı sendikalar da tutum almıyor. Bazıları daha ileri giderek “Patron daha ne yapsın, sizin en azından işsizlikten faydalanmanızı sağlıyor” diyerek işçileri dayanaksız bırakıyor.

Taciz olaylarına sessiz kalınması ve tacize uğrayan kadınların yalnız bırakılması da ne yazık ki yine sendikali işyerlerinde karşılaşılan durumlar oluyor. Bir yandan iktidarın kadına ve çocuk haklarının gaspına yönelik girişimleri devam ediyor; diğer yandan ekonomik kriz yoksulluğu derinleştirirken şiddeti de tırmandırıyor.

SENDİKALAR 8 MART'TA NE YAPACAK?

İşçi kadınlar bu sorunlarla karşılıyor 8 Mart'ı. Böyle bir dönemde sendikaların 8 Mart hazırlıkları ise tartışılmaya değer. Örneğin kimi sendikali fabrikalarda 8 Mart kutlamalarının her yıl hediyeler dağıtılarak yapılması nedeniyle işçi kadınlar hediye seçer hale geldi. Bunun dışında sendikaların 8 Mart etkinlikleri ya salon ‘kutlama’sı düzenlemek ya da işçileri Ankara’ya götürüp Cumhurbaşkanı’na alkışlatıp geri getirmek biçiminde oluyor. Örgütlü bir metal fabrikasında çalışan kadın işçilerden biri şöyle ifade etmişti yaşadıklarını: “Bizi tehditle Cumhurbaşkanı’na ayağına götüren sendika batsın. Her şey bir yana 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’nde kürsüden sadece erkekler konuşuyor bizler de alkışlıyoruz.”

GÜÇLÜ BİR 8 MART İÇİN...

Uzun yıllardır türlü yollarla ‘Kadınlar Günü’ne çevrilmeye çalışılan 8 Mart’ın altı bir yandan da sendikalar eliyle boşaltılıyor yani. Kadınların mücadele günü olan 8 Mart, anlamına ancak mücadeleyle kavuşturulabilir. Güçlü bir 8 Mart’la, kadın emeğini yok sayanlara her gün haklarımızı tırpanyanlara, bizi güvencesiz bırakanlara hak ettiği cevabı vermemiz lazım.

Peki, nasıl olacak bu? Daha iyi çalışma koşulları, daha iyi bir ücret ve daha iyi bir yaşam için, şiddete karşı ve eşitlik için, krizin faturasına ve güvencesiz çalışmaya karşı başta sendikalara çok şey düşüyor. 8 Mart’ın önünü tıkanan değil açan bir tutum alıp bugünden başlayarak, sorunlar ve çözümleri konusunda kadın işçilerle kafa yormaları gerekiyor.

8 Mart’ı salonlarda değil sokakta kutlamalıyız. O zaman kadın işçilere de çok şey düşüyor. Sendikalarımızı zorlamalı; beklentilerimizi duyurmalı; sendikaların erkek egemen yapılarını değiştirmek için çabalamayı hiç bırakmamalıyız. Ama en başta, taleplerimiz için birlikte neler yapabileceğimizi konuşmalı, birbirimize güvenmeyi öğrenmeli, en yakınımızdakinden başlayarak birbirimizi harekete geçirmeliyiz. Taleplerimiz için daha güçlü birliktelikler oluşturmak acil bir ihtiyaç olarak önümüzde duruyor.

Onlar zenginleşiyor biz zammı hak etmeyenler oluyoruz

Merhaba Ekmek ve Gül okurları ben Dersim’de yaşayan bir tekstil işçisiyim. Yaklaşık 1 yıldır devlet desteğiyle açılan bir firmada çalışmaktayım. İşe ilk alındığımızda 6 ay boyunca sözde kurs adı altında komik bir ücret karşılığında çalıştırıldık. Çalışanların çoğunluğunu kadınlar oluşturuyor. 6 ay kurs süresinden sonra asgari ücret aldık işveren bünyesinde. Asgari ücret zammını arkadaşlarla konuşurken yapılan zammı hak etmediğimiz, yapılan toplantıda zammı performansa göre alacağımız söylendi. Bunu kabul etmediğimizi söylediğimizde ise her işçinin maruz kaldığı ‘Çalışmak istemeyen işten çıkabilir’ lafını duyduk. Performansa dayalı ücret zammı aynı zamanda biz işçiler arasında rekabete neden olacak bir uygulama bunu kabul etmeyeceğiz.

SUDAN TASARRUF İÇİN SİFONLARI DAHI SÖKTÜLER

Çalışma ortamımız elbette ki güllük güllüştür değil, sürekli psikolojik baskı altındayız. İşletme sahibinin günlük istenilen sayı çıkmadığında yaptığı baskılar zaman zaman hakarete dahi varmakta. Yılbaşı sonrasında bizden habersiz sigorta çıkışlarımız yapıldı, 15-20 gün sonra yeni şirketin girişlerimizi yapacağı söylendi. Neden haberimiz yok sigorta çıkışlarından dediğimizde ise 2 ortağın işi bıraktığı kendilerinin devam edeceğini söylediler. Sürekli olarak kentimize iş olanağı sağlamak için geldik laflarını söylese de yaratılan olanak sadece patronlar için var. 1 yıl boyunca aldıkları devlet desteği ile servisten, yemeğe, fabrika binasının kirasından, elektrik ve suyu kadar hiçbir şeye para vermediler, yani kârlarına kâr kattılar. Suya sabuna dokunmadan bizim alın terimizle daha fazla zengin oldular. Fatura ödemeye başladıklarında tuvaletlerde sıvı sabunların olmadığını fark ettik, tepki gösterince tekrar koydular. Sifonları dahi söktüler sudan tasarruf için. Kendileri para kazanacak diye bizlerin sağlıklı şartlar içinde çalışmamızı dahi engelleyen uygulamalardır bunlar. Onlar zenginleşirken biz hakkımız olan zammı dahi hak etmeyen oluyoruz. Ne kadar baskı kurarlarsa kursunlar emeğimiz için bir arada olmamız gerektiğini biliyoruz.

Patronlar asgari ücreti bile çok görüyor

Merhaba ben 10 yaşında anemi kaybedip, ailemden pek destek görmeyip, köstek olan kardeşlerime ve zor hayat koşullarına rağmen asgari ücretle çalışıp hayata umutla tutunmaya çalışan 34 yaşında bir kadıyım. Hemen hemen her işte çalıştım; tezgahçılık, satış elemanlığı, güzellik uzmanlığı (sertifikalı), sekreterlik, büro elemanı vs.

Bundan 5 ay evveline kadar OSTİM'de bir jeneratör firmasında çalışıyordum. İşleri çok iyi olan bir firmaydı ama, 15 Temmuz sonrası işler kesildi, patron çıkışımızı verdi, işsizlik maaşına bağlandım. 10 ay 680 lirayla geçinmeye çalıştım ve sürekli iş aradım, hâlâ içerde alamadığım 7 bin lira maaşım var.

Gel zaman git zaman iş aramaya devam ettim, bu arada ev temizliklerine gidip geçinmeye çalıştım. Bu arada arkadaşımın babasının vasıtasıyla OSTİM'de bir alüminyum firmasında 19 Ekim'de

işe başladım. Tabii onca emeğe, iş bilmeleme rağmen başladığım iş çay servisi ve yemek yapmaktı. Yanlış anlaşılmasın küçük gördüğümde değil, hiç yapmadığımdan benimseyemedim. Benim aldığım maaş 1700 lira. Şimdi asgari ücret

oldu 2 bin 20 lira. Ben şimdi bu ücreti alacak mıyım, yoksa işten mi atılacağım? Atılırsam başka bir iş bulabilecek miyim? Kafamda sürekli sorular...

Yani çalışıyoruz ama gelin bir de bize sorun. Zaten geçinemiyorduk, şimdi her

şey daha da ateş pahası. Önceden markete gidince 100 liraya pek çok şey alırken, şimdi 170 lira harcamadan market dışına çıkamaz oldum.

YAPILAN ZAMMI GERİ İSTİYORLAR

Patronlar asgari ücret zammı belli olur olmaz başlamış, "Ya işten çıkarıyorsunuz kendi isteğinizle ya da ben sizin ücretinizi zamlı yatırırım, üzerini siz bana elden iade edersiniz" diye. Siteler'de bir şirket sahibi çalışanlarına aynen böyle demiş. Haydi bunu da siz açıklayın. Asgari ücret arttı da sanki herkes istediğini yiyip içip giyinecek, o asgari ücreti tastamam alabilecek mi zannediyorsunuz. 2 bin 20 lira da yapsanız biz yine geçinmiyoruz, yine geçinmiyoruz. Bizlerin emekçi olarak gönlü rahat, ırgat gibi çalışıyoruz. Ya peki diğerlerinin vicdanı rahat mı? Gece uyurken kafalarını yastığa rahat koyabiliyorlar mı?

*OSTİM'den bir kadın işçi
ANKARA*

PATRONLARIN KRİZ FIRSATÇILIĞI:

İşçi daha az, iş daha yoğun, ücret düşük

Neslihan KAR
Esenyurt / İstanbul

Esenyurt'daki tekstil ürünlerinin depolanıp Türkiye'de ve çeşitli ülkelerde bulunan mağazalara dağıtımın yapıldığı bir işyerinden kadın işçi arkadaşlarla sohbet ettik. Yaşamlarına ve ülke ekonomisine dair söyleyecekleri vardı kadınların. Sohbet ettiğimiz kadınlar içerisinde bu zamana kadar hep AKP'ye oy vermiş kadınlar da vardı. Daha biz sormadan başladılar, canlarını yakan meseleleri anlatmaya...

Kadınlar öncelikle ekonomiden şikâyetçi. Özellikle gıda ürünlerini alamadıklarını söylüyor birçoğu. Bazıları evlerinde doğalgaz kullanıyor. İşçilerden Ayşe, geçtiğimiz günlerde salata malzemesi almak için markete gidişini şöyle anlatıyor; "Tezgahta iki çeşit vardı biri daha pahalı diğeri çürük ve biraz daha ucuzdu. Ben de ucuz olanı aldım yarısını çöpe atacağımı bile bile. Üç çocuk okutuyorum. Ne yaparsam yapayım bir şeyler hep eksik kalıyor."

"Bu halimize de şükür" diyen kadınlar da vardı sohbet ettiklerimiz

içerisinde ancak memleket halini, yaşadığımız durumları konuştuğunda şükretmek zorlaşıyor. Sohbetin ilerleyen dakikalarında söz alan Nergis adlı işçi, "Bizim işyerinde asgari ücrete gelen zam çok tartışıldı. Bir taraftan 'fena yapmadılar hani' diyip bir taraftan da 'bu maaşla da ay sonu gelir mi' diye çok konuştuk. 'Hükümet iyi yaptı ama işveren artı 400-500 daha yapmalı' diye bolca konuşuldu. Ama işyeri ek zam yapsa bile yapılan zamlarla geçinebilecek miyiz?" diyor.

SUDAN SEBEPLERLE TUTANAK TUTUYORLAR

Kadınlar çalışma koşullarının ağırlı-

ğandan da bahsediyor. Leyla giriyor bu sefer söze; "Benim çalıştığım bölümde ağırlıklı olarak kadınlar çalışıyor ve işimiz gereği kolileri paletlerden masamıza alarak çalışmak zorundayız. Genelde koliler taşıyamayacağımız kadar ağır oluyor. Birçok kadın arkadaşımızın bel fitiği gibi rahatsızlıkları oluyor. Bir tane kadın arkadaşımızın sunduğu anlaşmalı çıkış hakkını kullanmak istedi ancak işyeri bunu kabul etmedi. Gerekece de ilk olarak sağlık problemi olanları yani bel fitiği olanları çıkarmayı tercih etmeleriydi ve bu yüzden de çıkışını onaylamadılar. Anlaşmalı iş çıkışı yapan arkadaşlarımızla hala görüşüyoruz. Üç aydır işten çıkmış olmalarına rağmen hala iş bulamadılar ve bu zaman zarfında çalışmadıkları için daha çok borçlandılar. Sekiz saat çalışmamıza rağmen çalışma tempomuz on iki saate denk geliyor. Bu yoğun tempoyu kabul etmek zorunda kalıyoruz. Çünkü tutanaklarla bizi korkutuyorlar. Her tutanak primlerimizden kesilen ücret anlamına geliyor. Bu nedenle de çoğumuz ses çıkaramıyoruz. Bizim depoda tutanak yediği için işten atılan işçiler de oldu. Kriz dönemi birçok işyerinde işten çıkarmaların olduğu, bizim işyerinde de tu-

tanaklarla birlikte işçilere işten çıkmak isterseniz tazminatınızı verelim çıkın uygulamasının patron tarafından dayatıldığı bir süreç. Sudan sebeplere geri bildirim alan arkadaşlarımız var. 'Sebilden su içtin' denilip tutanak tutulan arkadaşlarımız var. Su içmek insani bir ihtiyaç olmasına rağmen 'çalışırken su içip kaytarıyorsun' diye tutanak tutuluyor. Çalışanlar işten çıkmaya zorlanıyor ve bu şekilde kendileri çıkartılmıyor da biz çıkmışız şeklinde ifade ediliyor. Kriz süreçlerinde daha az insanla daha fazla iş yapmak ve de işlerin yoğun olmamasından kaynaklı daha az işçi barındırmak kaygısıyla bu uygulamalar yapılıyor."

BORCU OLAN İŞÇİLER KIDEM TAZMİNATINI SIFIRLIYOR

Leyla'nın ardından Meryem devam ediyor; "Bizim işyerinde kıdem sıfırlama diye bir uygulama var. Yedi senedir çalışan bir arkadaş borcu olduğundan kaynaklı kıdem sıfırlama talep etti. Bu arkadaşın kıdemi sıfırlanarak tazminatı verildikten sonra, bir gün iş yokken paletle oturduğu için hakkında tutanak tutuldu ve işten çıkartıldı. Benim de borçlarım var. Altı yıldır çalışıyorum burada. Ben de kıdem sıfırlayayım diyordum, bu olayı duyunca vazgeçtim."

Ne ısınabiliyoruz, ne doyabiliyoruz!

Bizler Tayaş Gıda fabrikasından işçiler olarak sizlere sesleniyoruz. Asgari ücret zammının açıklanmasının ardından fabrikada pek çok arkadaşımız “Asgari ücret böyle olursa acaba bizim maaş zamları nasıl olacak” diye konuşmaya başladı. Çünkü asgari ücretin 2020 TL olması biz işçileri tam olarak tatmin etmeye de patronları rahatsız etmiş olacak ki pek çok yerde olumsuz şeyler duyuyoruz. Ne mi duyuyoruz? Pek çok iş yerinde işverenlerin maaşı bankaya yatırıp,

zammı elden geri isteyeceğini duyduğunu ya da “Bu zam çok fazla” diyerek işten atılmaya başladığını... Bizim patron da asgari ücret zammını panoda duyururken asgari ücretin 1829 TL yani net tutarını yazıyor, AGİ kısmını dahil etmiyor. Oysaki geçen yıl 1603 TL diye yazıyordu panoda. Evet farkındayız ki asgari ücretin gerçek tutarı budur (1829 TL), AGİ zaten devletin her çalışana çocuk sayısı kadar yatırdığı tutardır.

Ekonomik krizin faturasını her geçen gün daha derinden hissediyoruz. Patronların krizi fırsata çevirip az işçiyi çok iş yaptırmaya çalıştığını ya da işçilerin kazanılmış haklarını turpanlanmaya çalıştığını da duyuyoruz. Şimdi bütün patronlar böyle de Tayaş patronu farklı mı? Önümüzdeki dönem bizim maaş zamlarımız da belli olacak. Patron biz istemeden kendiliğinden bize iyi bir zam mı verecek? Asgari ücretin bile işçilerin ihtiyacının çok altında belirlendiği bir dönemde böyle bir şeyi beklemek ham hayal olur.

Fabrikadaki pek çok arkadaşımız zammın daha gelmeden eridiğini açıkça söylüyor. Geçen yıl bu zamanlarda 1 ya da 2 liraya yediğimiz ıspanak şimdi 7-8 lira. Doğalgaz faturası en düşüğe yaktığımız halde 250 liradan aşağı gelmiyor. Anlayacağımız ne ısınabiliyoruz ne de duyuyoruz.

Her zaman olduğu gibi yine işten çıkarmalar, ücretsiz izinler gündemde Tayaş işçisi hiçbir zaman yıllık iznini istediği, ihtiyacı olduğu an kullanamıyor. Herkesi sırayla kışın ortasında yıllık iznini kullanmaya zorluyorlar. Yaza dair planlarımız hayal oluyor bu yüzden de. Çünkü fabrikanın ihtiyaçları işçinin ihtiyacından önce geliyor.

Fabrikamızın en önemli sıkıntılarından biri de içme suyu. Müdürler hazır su içerken bize sözde arıtılmış çeşme suyu veriliyor. Etrafı kirli ve su birikintisiyle dolan bu çeşmeden su içmek zorunda kalıyoruz. Fabrikanın her yerine kameralar yerleştirildi ve kameraların sesi de kaydettiği söyleniyor. Anlaşılan o ki Tayaş patronu korkuyor. Bu korkunun sebebi ne olabilir? İşçilerin yan yana gelmesinden, memnuniyetsizliklerini dile getirmesinden korkan işveren bizleri bu şekilde engelleyebileceğini düşünüyor. Sendikalaşmamızdan, tek ses olmamızdan korkuyorlar. Düşündükleri tek şey kârlarının artması, biz de işçiler olarak kendi gücümüzün farkına varmalıyız. Koskoca Tayaş patronu işçilerin yan yana gelmesinden bu kadar korkuyorsa; bırakalım o korksun. Biz yan yana gelelim, bir olalım, sendikalı olalım.

MALATYA'DA KAYISI FABRİKASINDA ÇALIŞAN KADINLAR ANLATIYOR

'Bu ücretlerle geçim zor, gelecek kaygısı çok'

Nurgül DENİZ
Malatya

Malatya'da kayısı demek ay sonunu getirebilmek oluyor. Ailenin gelirine katkı sağlamak amacıyla birçok kadın kayısı fabrikalarında çalışıyor.

Kayısı üretiminin toplamadan işleme kadar her aşamasında yoğunlukla kadın işçiler çalışıyor. Yazın toplama zamanı bir bahçeye ya da kışın buz gibi bir fabrika işletmesine baktığınız zaman yazmalarını sıkıca dolmuş, kollarını dirseklerine kadar sıvamış kadın işçiler görürsünüz.

Özellikle tatil dönemlerinde işçi sayısında yoğun bir artış olur. Öğrenciler harçlıklarını çıkarmak için işletmeleri doldururlar. Çalışan kadın işçilerin yaş aralığı 15 – 55 yaş arasında değişir.

Şimdi bu soğuk kış gününde gününün 10 saatini soğuk işletmelerde geçiren kayısı işçilerinin çalışma hayatını, fabrikada geçirdikleri bir günü onlardan dinleyelim.

'BU ZAMANDA İŞÇİYİ DÜŞÜNEN YOK'

23 yaşındaki kendi deyimiyle 'Diplomalı İşçi' Satı tüm gün çalışmanın dışarıdan görüldüğünden daha zor olduğunu söylüyor; “ İnsan içine girince anlıyor” diyor; “Ama buna katlanmak zorunda olduğumu hep kendime söylüyorum ve paydosa kadar sabrediyorum”. İşçi ücretlerinin yeterli olmadığını düşünen Satı, “Türkiye’de hayat şartları çok zor. Yürüdüğün zaman bile para gidiyor. O yüzden aldığımız ücretler yetmiyor. Bu zamanda işçiyi düşünen yok, herkes kendini düşünüyor” diyerek hayat pahalılığından yakınıyor. Satı bu yıl üniversite-

den mezun olmuş ve ailesine destek olmak için çalışmaya başlamış; “Kendi bölümümün ataması yok. KPSS’ye girdim, 75 aldım, atanamadım. Mecburen annemin çalıştığı yerde çalışmaya başladım.” Başlarda okula verdiği onca emekten sonra burada çalışmaya başlamanın zoruna gittiğini söylüyor: “Ama sonrasında en azından kimseye muhtaç değilim, kendi ayaklarımın üzerinde durabiliyorum dedim.”

'TATİLİN DEĞERİNİ ANLIYORUZ!'

Tatillerde çalışan lise öğrencisi Netice de ailesine yardım etmek için çalışanlardan. “İşe başlarken ne kadar yorgun başlasak da o günün biteceğini ve eve gideceğimizi biliyoruz. Para kazanmalı ve kazandığımız paranın hakkını vererek çalışmalıyız. Onun için her ne kadar istemesek de işimizi yapıyoruz” diyor. Hafta içi okula hafta sonu fabrikaya gitmenin yorucu olduğunu söylüyor: “Ama burada hayatın zorluklarını görüyoruz ve derslerimize daha iyi çalışmamız gerektiğini fark ediyoruz. Parayı hep değersiz olarak nitelen-

diriyoruz, ama yaşamak için ona bağlı olduğumuzu biliyoruz.” Netice, “Buradayken tatilin ne kadar değerli olduğunu anlıyoruz.” derken gülümsüyor. Zamlar karşısında alınan ücretlerin eridiğini belirten Netice; “Asgari ücretle geçinenler geçimini zar zor sağlıyor. Biz de bu koşullarda ailemize destek olmak için çalışmak zorunda kalıyoruz. Bu şekilde Türkiye’nin gelişeceğini sanmıyorum” diyor. Eğitim sisteminin eksikliklerinden yakınan Netice; “Ben meslek lisesindeyim. Diğer lise-lerden çok farklı dersler görüyoruz ve aynı sınava giriyoruz. Bu haksızlık” diyor. Gelecekte iş bulma kaygısı taşıdığından bahsediyor.

'ZAM OLSA DA ELİMİZDE YİNE BİR ŞEY KALMIYOR!'

Yıllardır kayısı da çalışan Remziye, tüm gün ayakta durmanın çok yorucu olduğunu dile getiriyor: “Sabahtan akşama kadar ayakta duruyoruz ve çok yoruluyoruz” Aldığı maaşın yetmediğini belirten Remziye “Maaş geldiği gibi gidiyor yani yine elimizde para adına bir şey olmuyor” diyor.

Mesele çamaşır yıkamak değil

Müslime KARABATAK

19. yüzyılda sanayileşmenin artmasıyla tika basa dolan işçi kentlerinde, bulaşıcı hastalıklar ve çocuk ölümleri de inanılmaz artmıştı. Fabrikaların, madenlerin, limanların yanındaki mahallelerin popülasyonu sürekli gelen göçle artıyordu. Kadın, erkek, çocuk işçiler, sabah gün doğmadan girdikleri fabrikalardan gece bitkin halde çıkıyorlardı. Patronlar ne işyerlerinin, ne de işçilerin yaşayacağı evlerin koşullarını insana yakışır hale getirmeye gerek duymuştu. İşçiler gelsin, çalışsın, ama masrafsız yaşasınlar! Ölürlerse, zaten yerlerini dolduracaklar sırada bekliyordu.

Saatlerce sağlıksız koşullardaki zor işlerde çalışma, tuvalet ve temiz su gibi alt yapıların yetersiz olduğu hatta olmadığı berbat mahallelerde yaşama, aynı yatağı ve hatta kıyafetleri temizlemeden paylaşma koşulları içinde hastalıklar da işçileşmeyle birlikte yayılıyordu.

Kolera, tifüs, verem ve humma gibi ölümcül bulaşıcı hastalıklar o kadar artmıştı ki mülk sahiplerinin oluşturduğu kent ileri gelenleri bu duruma bir çözüm bulmak zorunda kaldılar. Çünkü işçilerini kaybetmelerinin yanısıra hastalıklar kendilerine de ulaşmaya başlamıştı.

YIKAMA EVLERİ VE HAMAMLAR

Yoksullar Yasası Komisyonu'nun Sekreteri Edwin Chadwick, 1842'de 'Büyük Britanya'daki Emekçi Sınıfların Sağlık Koşulları Üzerine' bir rapor yazdı. Hastalıkların emekçilerin kötü yaşama koşullarına bağlı olduğunu söyledi ve devlet ile yerel yönetimlerin temiz su, kanalizasyon sistemi ve evlerden ve sokaklardan çöp toplama sistemi sağlaması gerektiğini savundu. Chadwick, bunu babasının hayrına önermiyordu elbette; ona göre yoksullar, emekçiler için yapılan her yatırımın ülkeye yararı olacaktı. Temizliğin toplumsallaştırılması, hastalıkların önlenmesi ve emekçilerin daha

etkili çalışması için gerekiyordu.

1846'da Yıkama Evleri ve Hamamlar Yasası çıkarıldı. Bu tarihten önce şehirlerde yıkama evleri ve hamamlar varsa da, bu yasa belediyelerin yeni yerler açmasını teşvik ediyordu. 1915'e gelindiğinde Birleşik Krallık'ın neredeyse her küçük kasabasında bir tane yıkama evi ve hamam kurulmuştu.

Yıkamak ve çamaşırları, çarşafı yıkamak daha kolay olmuştu işçi sınıfı için. Fakat, kadınların üstlendiği yıkama işi, gerçekten emek isteyen bir işti. Öncelikle, bebek arabaları ya da el arabalarına doldurulan çamaşırlar yıkama yerlerine getiriliyor, yıkama sırası geldiğinde sabunlu sıcak suda çitileniyor, duruluyor, sıkılıyor ve kurutma için ayrılmış odalara asılıyordu. Yıkama yerleri bu kadınlar için aynı zamanda sosyalleşme alanları demekti. Sevdikleri arkadaşlarıyla çamaşır gününü ayarlayıp birlikte yıkıyor, laflıyor, dedikodu yapıyor, işin yorucu yanını biraz olsun dindiriyorlardı. Bazı yıkama yerlerinde anneleri rahatça işlerini yapabilsin diye küçük çocukların oynayabile-

ceği kreş türü yerler bile vardı.

20 YIL SÜREN EYLEMLER

50'lerin sonlarında çamaşır makinelerinin çıkmasıyla ve konutların düzenlenmeye başlamasıyla yıkama yerlerine olan talep azalmaya başlayınca belediyeler kapatma planları yapmaya başladı. Bu kadar zorlu bir işten kurtuldukları için sevinmesi beklenen kadınlar ise kapatmalara karşıydı. Yıkama yerlerinde dost, yoldaş olan kadınlar, bu birlikteliklerini, çocuklarının kreşlerini kaybetmek istemiyorlardı.

1962'de Edinburgh'teki sular bu sefer sadece çamaşırları yıkamak için değil, kapatma planlarını bozmak için kaynadı. Steamy (buharlı) adını verdikleri yıkama yerlerini korumak için protesto yapma kararı aldı kadınlar.

Çamaşırını yıkayıp asanlar hemen kapatmalara karşı dilekçeyi imzalıyor, arkadaşlarına da imzalatıyordu. Böylece, hızla 400 dilekçe toplandı ve kapatmaları engellediler.

Bu eylemler yaklaşık yirmi yıl boyunca sürdü. Belediye ne zaman kapatmaya yeltense, kadınlar çamaşırları bırakıp dövizlerini kaparak protestolar yapıyor, halk toplantıları düzenliyor, toplu mektup ve dilekçeler yazıyor, belediye üyeleri arasında lobi yapıyorlardı. Kadınların direncine rağmen Edinburgh'taki son yıkama yeri 1982'de kapatıldı.

Kaynakça:

<https://wealothianwomensforum.org.uk/BreakingtheMould/whouses.html> wealothianwomensforum.org.uk

<https://www.liverpool.ac.uk/media/livacuk/research/heroimages/Sheard,Baths,and,Wash,houses,SHM,paper.pdf> Public Baths and Wash-houses in Britain 1847-1915

VAROŞLARIN AZİZESİ

BİRÇOK kaynakta Birleşik Krallık'taki ilk çamaşırhanenin 1842'de İrlanda göçmeni Liverpoollu Kitty Wilkinson tarafından oluşturulduğu yazıyor. Her ne kadar yazar John Dobie 1972'de yaptığı bir araştırmaya dayanarak Kitty'nin hikayesinin biraz mitleştirildiğini söylese de, Kitty özellikle Liverpoollular için bir halk kahramanı.

Ailesiyle daha fazla iş imkanının olduğu için İrlanda'dan Liverpool'a göçer. Yolculuk sırasında geminin karaya oturmasıyla babası ve küçük kız kardeşi boğulan Kitty -tam adıyla Catherine- annesiyle birlikte varır Liverpool'a. Daha 11'inde annesini bırakarak başka bir şehirde karın tokluğuna fabrikada çalışmak zorunda kalır. 7 sene sonra döndüğünde, annesiyle birlikte temizlikçi olarak çalışır. Eşi bir denizcidir ve babası gibi onu da denizde kaybeder. İki çocuğunu temizlikçilik yaparak geçindirmektedir. Özellikle çamaşır sıkımda o kadar maharetlidir ki, bir çamaşırıcı olarak devam eder yaşamına. Depo amesi olan ikinci eşiyle kiraladıkları evde mütevazı yaşamlarını sürdürürlerken 1832'de kolera salgını başlar.

Mahallelerinde tek su kaynatma kazanı Kitty'ninkidir. Kendisi ve ailesini temiz tutarak hastalıktan korur. Ama oldukça fakir olan mahallesinde hastalanan komşularının da, onun evine gelip kaynar suda kıyafetlerini yıkamasına izin verir. Aileleri hasta olan küçük çocuklara kendi evinde bakar, hastalıktan korur. Söylentiye göre, Kitty'nin mutfağındaki su kaynatılan kazan, yıkama evi fikrini ortaya çıkarmış ve 14 yıl sonra kurulan Frederick Sokağı'ndaki yıkama yerinin ilk müdürü Kitty olmuştur. 1860'ta ölen Liverpoollu Kitty, 'Varoşların Azizesi' olarak anılıyor. 2012'de anısına, St. George merkezinde mermer anıt yapıldı.

Eşitsizlik, öfke ve cinayetin oyunu:

Hilal TOK

Bizi ezmeye, baskılamaya çalışanlara karşı sustuğumuzda kendimizi bir öfke içinde buluruz, bu biraz da kendimize karşı bir öfkedir. O anda yapamadıklarımızı ancak yapmak istediklerimizi gerçekleştirdiğimizi hayal eder ve o hayallere kapılıp gideriz kimi zaman.

Kimi durumlarda kaybetme ya da elimizdekenden olma korkusuyla haykırmak istesek de susarız. "Hayır" diyemeyiz, "yeter" diyemeyiz, ama bir şeylerin yanlış gittiğini düşünürüz, hatta biliriz. Bazen işyerinde patrona, bazen evde kocaya karşı çıkamayız o sesi. Ve karşı çıkamamanın ağırlığını hissediyoruz; çünkü biliriz çarklarının adaletsizce döndüğünü... Tepemizdeki baskının yarattığı korku bir kabus gibi çökerken ruhumuza, ses çıkaramayız işte. Kafamızı yastığa koyduğumuz an

"Ah keşke şöyle yapsaydım, böyle deseydim" pişmanlıkları döner dolaşır zihnimizde. Biz de kendimizi rahatlatmak ya da öfkemizi yatıştırmak için, etrafta kimsecikler yokken, 'yapmışız' gibi hayal kurarız. Ne çok yaparız değil mi bunu? Ah o ses çıkaramadığımız her şeye karşı bir dile gelsek, o çıkaramadığımız sesleri bir birleştiresek neler olur kim bilir?

'Hizmetçiler', biraz bu ruh halini hatırlatıyor. İki kız kardeşin yaşadıkları eşitsizlikleri, itilip kakılmayı, hor görülme gibi sahneye taşıyan bir oyun 'Hizmetçiler'. Asla sahip olamayacaklarının hayaliyle hareket eden ve 'hanımlarına' olan nefretleri içlerine işlemiş iki hizmetçi kadının hikayesi.

İkincikat Sahne tarafından sahnelenen oyun, hizmetçi kız kardeşlerinden birinin evin hanımının elbisesini giyip, peruğunu taktığı ve tıpkı onun gibi davrandığı sahne ile başlıyor. Bu aslında bir oyun ya da hayalden çok, bir cinayetin provası...

CLAİRE VE SOLANGE BÖYLE Mİ KURTULACAK?

1933 yılında Fransa'da gerçekleşen 'Papin Kardeşler Cinayeti' olayından etkilenen Jean Genet tarafından yazılan 'Hizmetçi-

ler', bugüne kadar Türkiye dahil dünyanın birçok ülkesinde tekrar tekrar uyarlanarak sahnelendi.

Hizmetçiler (Les Bonnes), iki kız kardeş olan Claire ile Solange'ın, 'sınıfsal kimliklerinden' dolayı ezilmesi, hanımları tarafından sürekli hor görülmesi, aşağılanması hatta şiddete uğramalarının canlarına tak etmesiyle sürüklendikleri 'çözüm'ü tartışıyor.

Kendi sınıflarına, benliklerine "yabancı" kadınların hayali "hanımları" gibi olmak olunca, ezilmişlikleri karşısında buldukları kurtuluş, "sınıf atlamak", bunun için de engel olarak gördükleri "hanımlarını ortadan kaldırmak" oluyor. Ve iki kız kardeşin çözüm olarak bulduğu yolun 'çözumsuzlüğü' çok geçmeden anlaşılıyor...

Bir taraftan hanımlarına olan nefretleri, bir taraftan birbirleriyle olan çekişmeleri ve rekabet... Sürekli olarak aynaların karşısına geçerek yaşadıklarını sorgulamaları, 'Hizmetçiler'in aynasında seyirciyi de sorgulamaya itiyor. Aynalara kendi varlıklarından utanarak, hatta iğrenerek bakan kadımlara bu duygunun hanımları tarafından an be an hakaretlerle kabul ettirildiği çok açık.

Kızkardeşlerin sürekli birbirini suçlamaları ve hangisinin daha başarılı olduğu tartışmaları içerisinde, sürüklendikleri son, birbirlerini çektikleri bir bataklık aslında. 'Çözüm'ü bir sınıf mücadelesinde değil bir 'sınıf atlama' ve bunun yolu olarak da hanımlarını öldürmeyi planlamakta buluyor bu iki kız kardeş.

Peki, kurtuluş böyle sağlanır mı, adalet böyle tecelli eder mi? Milyonlarca Claire ve Solange böyle mi kurtulacak? Elbette egemen olanın sahip olduklarına sahip olma isteği ve bu uğurda mücadele etme isteği anlaşılır. Ancak 'hanımların' kökünün öldürerek kurumayacağı ve kurtuluşun böyle gelmeyeceği de ortada. Sonuç olarak kardeşlerin 'çözüm'ü aslında kendi sonlarını hazırlıyor.

Öfkenin nereye evrileceği çok önemli. Ya tek başımıza kurtulacağımızı sandığımız düşlerde kaybolacağız ya da gerçek bir kurtuluş için birlikte eşitsizlikleri ortadan tümüyle kaldırmak için mücadele edeceğiz...

HİZMETÇİLER

PAPIN KARDEŞLER CİNAYETİ

PAPIN Kardeşler Cinayeti, 2 Şubat 1933'te Fransa'nın Le Mans şehrinde yaşandı. Anneleri tarafından Madame Danzard ve kızına hizmet etmek için gönderilen Christine ve Lea adlı iki kız kardeşin, çalışmaya başladıkları evde yaşadıkları hor görülme ve itilip kakılmaları kanlı bir sonla bitti.

Sürekli baskı gören, diken üstünde bir çalışma yaşamı süren kız kardeşler, bir gün Madame Danzard ile kızının hakaret, aşağılama ve kız kardeşleri birbirinden ayırma tehditlerine dayanamayarak cinayet işlediler. Christine önce ölüm cezasına çarptırılır, daha sonra hapisine götürülür, oradan da Rennes'ta bir akıl hastanesine sevk edilip 1937'de hayatını kaybeder. Lea ise 10 yıl hapis cezasına çarptırılır, 1941'de serbest bırakılır ve o da 1981'de hayatını kaybeder.

Olay tiyatro oyunlarına ve filmlere konu oldu, birçok farklı isimle uyarlanarak sahnelendi.

Bangladeşli kadın işçilerin hayatta kalma savaşı

Kadın işçilerin 10 gün yıllık izinleri 3 güne düşürülüyor. Ustabaşları daha seri üretim için fiziksel ve sözlü şiddet uyguluyor. Hamile kadınlar bile ağır koşullarda çalıştırılıyor. Bu koşullarda haftada 80 saate kadar çıkan çalışma saatlerinin aylık karşılığı ise sadece 37 dolar!

Berivan BALKAY

Asya ülkeleri arasında kapitalizmin en vahşileştiği ülkelerden olan Bangladeş, aynı zamanda dünyanın en büyük ikinci hazır giyim üretimi yapan 4 milyonluk işçi nüfusuna sahip bir ülke. 4000'den fazla hazır giyim fabrikası var ve bu sektörün yüzde 80'ini kadın işçiler oluşturuyor.

Dünyanın en pahalı markalarına kıyafet üreten Bangladeşli tekstil işçileri, yıllardır aynı kötü ve zor koşullarda çalıştırılıyor. 2013 yılında Rana Plaza'nın çökmesi ve 1000'den fazla işçinin can vermesi, işçilerin çalışma koşullarından daha fazla endişe etmesine neden olmuştu. Rana Plaza katliamından beş yıl sonra benzer bir olay Bengalli işçilerin de başına gelmişti.

Bu kötü koşullara dair bir önlem alınmayacağı ise Başbakan Şeyh Hasina'nın Rana Katliamı sonrasında "Binaların yüzde 90'ı kaçak, ne yani hepsini yıkmamızı mı bekliyorlar?" demesinden belliydi ve nitekim

öyle de oldu.

Çalışma koşullarına ve düşük ücrete karşı tepkileri büyüyen işçiler, 30 Aralık günü Başbakan Şeyh Hasina'nın baskı ve şiddet ortamında yeniden başbakan seçilmesi ile birlikte eyleme geçtiler. Sokaklarda düzenlenen çeşitli protesto gösterilerinin ön saflarında kadın işçiler vardı. Ev geçimi, çocuk bakımı, taciz ve tecavüz gibi saldırılarla da baş etmeye çalışan kadınlar, emeklerine sahip çıkmak için sokaklardaydı.

HAFTADA 80 SAAT, AYDA 37 DOLARLIK MESAI!

Şüphesiz sokaklara taşan protestoların ardında yatan, fabrikalardaki durum. Birçok yerde olduğu gibi Bangladeş'te de işçilerin sendikalaşma girişimleri hükümet eliyle engelleniyor, hatta çoğu işçi işten atılıyor.

Kadın işçiler çok uzun süre mesai yapıyor; yıllık 10 gün olan izinleri yönetimin inisiyatifine göre 3 güne düşürülebiliyor. Ustabaşları daha seri üretim yapılması için kadın işçilere fiziksel ve sözlü şiddet uyguluyor. Hamile kadınlar bile ağır koşullarda çalış-

maya zorlanıyor. Bu koşullarda haftada 80 saate kadar çıkan çalışma saatlerinin işçilere aylık karşılığı ise sadece 37 dolar!

Sosyolog Diane Elson, tüm bu koşullara rağmen kadınların tekstil sektöründe yoğun çalışmaya devam etme sebebini şöyle açıklıyor: "En yoksul kadınların hayatta kalabilmelerini sağlayacak, zorunlu ihtiyaçlarını karşılayacak gelir getirmesi; ev işi hizmeti ya da fahişelik gibi seçeneklerden daha iyi görünmesi; evli kadınlara ailenin yaşam standardını yükseltme olanağı sunması; bekar kadınlar için de çeyizlerini hazırlamak için gelir sağlaması."*

ASGARI ÜCRETİN ÇOK GÖRÜLDÜĞÜ YAŞAMLAR

Tekstil patronları, asgari ücreti dahi çok görüyor kadın işçilere, yapılan zammı uygulamak istemiyor. İşçilerin 'yaşanabilir bir ücret' talebiyle sene boyunca verdikleri mücadelelerin sonucunda kazandıkları asgari ücret zammını 'telafi etmek' için sene sonunda, yani aralık ayında kitlesel işten çıkarma yoluna gittiler. Böylece, asgari ücretten görece fazla ücret alan kıdemli işçileri atıp yerine asgari ücretle işbaşı yaptırarakları yeni işçileri işe aldılar.

Çeşitli yayınlarda çıkan haberlerde de Bangladeşli işçilerin patronların yüksek gördüğü bu ücreti alabilmek için 'çok ağır ve tehlikeli koşullarda, günde 13-14 saat, haftanın 7 günü çalıştığı' yazıldı. Buna karşın çalışma koşullarına ve düşük ücrete karşı yapılan grevlerde işçiler göz altına alındı, ölümle tehdit edildi ve hatta kimi işçi önderleri öldürüldü. Tüm bunlara rağmen, örgütsüzlüğe, çalışma koşullarının düzeltilmemesine, iş cinayetlerine, işyerlerinde maruz kaldıkları taciz ve şiddete karşı kadınların sesi oldu bu eylemler. ⇨⇨⇨

İŞÇİ KATLIAMLARI ÜLKESİ

Kadın işçilerin önderlerinden biri olan, Hazır Giyim İşçileri Birlik Forumu (GWUF) Başkanı Mishu Moshrefa, Aralık 2010'da "vatana ihanet"ten tutuklanmıştı. Hükümetin grevlere yönelik tutumu ise oldukça sert olmuştu. Devletin grevlere yaptığı saldırılarda onlarca işçi öldürüldü.

Bangladeş Hazır Giyim ve Sanayi İşçileri Federasyonu'nun (BGIWF) fabrika yangınının yaşandığı bölge olan Ashulia Komitesi Başkanı Aminul Islam, 5 Nisan 2012'de ölü bulunmuştu. Cesedinde işkence izleri vardı. Aminul Islam çok defa polis tarafından gözaltına alınmıştı, çok defa ölümle tehdit edilmişti.

Geçen kasım ayında da Ashulia endüstri bölgesindeki bir tekstil fabrikasında çıkan yangında 112 işçi öldü. O olayda da müdürler yangın alarmı çalmasına rağmen tüm kapıları kilitleyerek, içeride sıkışan işçileri çalışmaya zorladı.

Bangladeş'te 2005'ten beri çıkan fabrika yangınlarında 700, Rana Plaza Katliamı haricinde çöken fabrikalarda 79 işçi hayatını kaybetti.

⇒⇒⇒ UMUDA YOLCULUK HÜSRANA VARIYOR

Ne var ki, her geçen gün derinleşen yoksulluk, her zaman kadınları sokaklara dökmüyor. Kadınlar ailelerini hayatta tutabilmek için istemedikleri yollara başvurmaya itiliyor. Bunun en yaygın örneklerinden biri Bangladeş'te çalışan kadın tekstil işçilerinin kendi ülkelerinde geçinemedikleri için göç etmek zorunda kalması. Hem ailelerini geçindirmek hem de çocukları için daha iyi bir gelecek kurmak adına ülkelerini terk ediyorlar.

Kadınlar başka bir ülkeye göç etmek isterse ya eşinden ya da babasından izin almak zorunda. Yine de göç eden kadın sayısı gittikçe yükseliyor. Hükümet ve patronlar, artık Bangladeş ekonomisini de etkilemeye başlayan bu duruma karşı önlemler almayı tartışıyor.

Yoksullukla baş edebilmenin yolunu daha zengin Arap ülkelerine göç etmekte bulan kadınları, gittikleri ülkelerde de hayal ettikleri gibi daha rahat bir hayat karşılamıyor. Göç ettikleri Katar, Bahreyn, Suudi Arabistan ve Kuveyt gibi Arap ülkelerinde çoğunlukla temizlik ve bakım işleri, yani ev işçiliği yapıyorlar. Küçük bir kısmı da kendi ülkesinde olduğu gibi hazır giyim sektöründe çalışıyor. Tehlikeli işlerde çalışmak zorunda kalıyorlar, sağlıklarını tehdit altında ve onları koruyacak yasalar da yok!

YOKSULLUĞUN KISIR 'GÖÇ' DÖNGÜSÜ

Göç eden kadınların bir kısmı, cinsel istismar, şiddet ve ekonomik sorunlarla baş edemediği için geriye dönmek zorunda kalıyor. Ülkesine geri dönen her kadın eskisi gibi karşılanmıyor. Eşlerini yeniden evlenmiş olarak bulma ihtimalleri de var. Kimi kadınlar, yasadışı işlere karışmış olabileceği düşünülerek yalnızlaştırılıyor. Bu dışlanmayı kabullenemeyen kadınlar çareyi yeniden göç ettikleri ülkelere gitmekte buluyor. Yani kadınların hayatları üç kuruş fazla kazanabilmek için oradan oraya savrulmakla ve karşılaştıkları sorunlarla baş etmenin yollarını aramakla geçiyor.

Tüm bu koşullar göz önünde bulundurulduğunda 'göç etme zorunluluğu' kendi başına bir sorun olarak ortada durmayı sürdürüyor. Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun göçmen işçiler üzerine yaptığı bir araştırmada göç ve kriz bağlantısı şöyle tarif ediliyor: "Göçmen işçiler krizden en çok etkilenen kesimler arasında yer alıyor. Kriz sonrasında göçmen işçilerin büyük çoğunluğu ülkelerine geri dönmek zorunda kaldılar ya da sınır dışı edildiler. Bunların büyük çoğunluğunu kadınlar oluşturuyordu. Ülkelerine dönmek istemeyenler içinse tek seçenek kalıyordu: Pis, tehlikeli ve aşırı dikkat gerektiren işlerde çalışmak." Bu tür işler ILO tarafından "en yoksullar dışında tüm ulusların kaçındığı işler" olarak tanımlanıyor.

* *DİSKAR (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Enstitüsü Bülteni), 2015, Sayı 4*

İskoçya'da grev yapan belediye işçisi kadınlar kazandı

Sarya TUNÇ

"Kadınlar örgütsüz oldukları için düşük ücret alıyorlar. Ama aslında düşük ücret aldıkları için örgütlenemiyorlar."

1910 yılında kadın zincir yapım işçilerinin grevi sırasında, İskoçya'nın en büyük kenti Glasgow'da doğan sendikacı Mary MacArthur'un söylediği sözlerdi bunlar. 1910 yılındaki bu tepitin hâlâ geçerliliğini koruduğu bu günlerde MacArthur'un memleketi Glasgow'da geçtiğimiz ekim ayında benzer taleplerle başka bir grev daha gerçekleşmişti. Ekmek ve Gül sitesinde de aktardığımız, Glasgow Belediyesi işçisi kadınların bu grevi, eşit ücret yasaının yürürlüğe girdiği 1970 yılından bugüne Glasgow'da yapılan en büyük greve olarak nitelendirilmişti; greve 8 binden fazla kadın işçi katılmıştı.

İşte o kadınların "Eşit işe eşit ücret" talebiyle 12 yıldır sürdürdükleri mücadele, ekim ayında gerçekleşirdikleri grevin ardından kazanımla sonuçlandı. Unison, GMB ve Unite sendikaları tarafından temsil edilen işçiler, Glasgow belediye meclisi ile geçtiğimiz hafta oturdukları masada taleplerini kabul ettirdiklerini ve belediye ile anlaşma yapıldığını duyurdu. 12 yıllık "eşit işe eşit ücret" savaşlarını kazanan kadınlar 500 milyon Sterlinin üzerinde geriye dönük haklarını alacak. Kadınlar oldukça mutlu ve bu sonuca, ısrarla sürdürdükleri mücadele ve grev silahıyla geldiklerinin altını çiziyorlar.

GMB Sendikası örgütçülerinden ve eşit işe eşit ücret mücadelesinin öncülerinden Hazel Nolan, mücadelenin henüz bitmediğinin altını çizerek, sürecin geldiği aşamayı şöyle anlatıyor: "Şimdi geriye dönük kazandığımız hakkın ödeme şeklinin düzenlenmesi üzerinde çalışıyoruz. Bu tamamlanana kadar kadınlar hâlâ bu ayrımcılığa maruz kalmaya devam edecek."

Şüphesiz ki, son zamanlarda dünyanın birçok yerinde, özellikle de kamu sektöründe, gerçekleşen "eşit işe eşit ücret" grevlerinden herkesin öğrenecek çok şeyi

Hazel Nolan

var. En başta grevdeki işçilerin elbette. "Grev, geleneksel olarak kadınların yaptığı işin değer görmesi meselesiydi. Kadın işçiler çalışma kaslarını nasıl esneteceklerine dair aynı kurumsal bilgilere sahip olagelmemiştir. Grev bizim için, işçiler için bin nasihatten iyi oldu bu anlamda, sanki daha önce yapmadıkları bir şey gibiydi."

Öte yandan, sahip oldukları işyerlerinde bir kreş dahi açmayan holdinglerin son birkaç yıldır 8 Mart'larda "eşitlik" sözcüğünü diline dolamalarından patronların "bir şeyler" öğrendiğini söylemek mümkün. En azından kadınların mücadele kavramlarının içini boşaltıp sömürünün üzerini örterek bu kavramları yine kadınlara karşı kullanmayı öğrendikleri kesin. Buna karşılık, bu grevlerden, en çok kadın hareketlerinin, işçi sınıfı içerisinde örgütlenen siyasi partilerin ve tabii ki sendikaların öğrenecekleri var. Glasgow grevcilerinin mücadelesinden "sınıf sendikacılığı"nın kadın işçilerin taleplerini zorunlu olarak kapsaması gerektiğine işaret eden dersler çıkarmak mümkün mesela.

KADINLARIN EŞİTLİĞİ İÇİN SINIF OLARAK HAREKET ETMEK

Hem kadın hem de işçi sınıfının bir parçası olarak "eşit ücret grevi" örgütlemenin nasıl bir şey olduğunu sorduğumuz Hazel Nolan'ın sözleri, bütün bir sınıf olarak hareket etmenin kadınların eşitlik mücadelesine sunduğu zemini anlatır nitelikte: "Eşit Ücret Grevi'nden sonra her şey değişti. Sanırım sendikalar için en önemli ders eşit ücret taleplerine salt bir yasal mesele ya da salt çalışmayla ilgili bir mesele olarak yaklaşamayacağımız. En çok ayrımcılığın yaşandığı işler en düşük ücretlerin alındığı işler, yemek, temizlik, bakım gibi... Bu yüzden grev sadece kadınların eşitlik mücadelesiyle ilgili değildi, işçi sınıfından kadınların meselesiydi. Dayanışmanın en güçlü işaretlerinden biri temizlik ve çöp departmanlarındaki erkek işçilerin şehirdeki depolarda grev kırıcılığı yapmayı reddetmeleriydi. Bundan daha büyük bir destek alamazdık. Bu işçiler dayanışma eylemleri yüzünden işten atılmakla tehdit edildi, polis tarafından merkeze götürüldü."

HAZEL NOLAN: GÜCÜMÜZÜ KULLANMAYI ÖĞRENMEMİZ GEREK

"TÜM dünyadaki kadınlara şunu söylemek isterim ki zaten bir güce sahibiz, içimizden gelen bir güç bu. Sadece bunu nasıl hayata geçireceğimizi öğrenmemiz gerek. Bize karşı inanılmaz bir baskı varsa, bu inanılmaz bir güç teşkil ettiğimizdendir."

SİBAŞ İŞÇİSİ KADINLAR FIRTINAYA YELKEN AÇTILAR

Sendikalaştıkları için işten atılan SİBAŞ işçisi kadın işçiler yazdıkları mektuplarla mücadelelerini, direnişlerini ve direniş kendilerini nasıl dönüştürdüğünü Ekmek ve Gül'e anlattılar.

Tahsine SARAN Aydın

Aydın'ın Söke ilçesinde bulunan SİBAŞ gıda fabrikasında Tekgıda-İş Sendikasına üye oldukları için çoğu kadın yaklaşık 80 işçi işten atıldı. Patronun sendikali işçi kıymı nedeniyle işçiler, fabrika önünde işe iade ve sendikal haklarının tanınma-

sı için direnişe geçtiler. Fabrika önüne kurdukları çadırla ateş yakıp yağmur çamur, fırtına demeden çocuklarıyla birlikte kendilerini destek ziyaretine gelenleri karşılayarak direnişlerini sürdürüp seslerini duyurmaya çalışıyorlar. İsrarla ve kararlılıkla direnişlerini sürdüren kadın işçiler, yazdıkları mektuplarla mücadelelerini, direnişlerini ve direniş kendilerini nasıl dönüştürdüğünü Ekmek ve Gül'e anlattılar.

HAYAT SİBAŞ'TAN İBARET DEĞİL

Ben Meral Yıldız. 28 yaşındayım, evliyim, 2 tane dünya tatlısı çocuğum var. 2010'da SİBAŞ turşu fabrikasında çalışmaya başladım. SİBAŞ domates, kapari, biber üretimi yapan ve yurt dışına ihraç eden bir firma. İşe girdiğim ilk yıllar gerek saat olarak gerek çalışma koşulları olarak çok zor şartlar altında çalıştım. İşçi ve patron arasında hiç diyalog yoktu, biz tamamen üretim sorumlularının elinde kalıyorduk. Mesai zorunlu, kalmazsan "kapı orda..." Hastaneye gitmek istersen, gittiğine dair kağıt isterler. Yıllık izin istersen, kırk dereden su getirirler... Sorunlar aldı başını gidiyordu. Baktık artık olacak gibi değil, biz

sustukça daha da üstümüze geliyorlar, kendimizi savunmak ve söz sahibi olmak için sendikali olmaya karar verdik. Çünkü sendikali çalışmanın faydasını biliyorduk ve bu düşünceyi arkadaşlarımızla da paylaştık. Artık insanlar nasıl biktıysa yönetimden, herkes dünden razıydı zaten. 2018 ocak ayında örgütlenmeye başladık. Şubat ayının 8'inde patlak verdi ve aynı gün ben ve eşim olmak üzere 8 arkadaşımızın çıkışı verildi, makineleşme gerekeciyle. Ardından gruplar halinde çıkışlar devam etti, toplam sayı 80'e ulaştı. Örgütlenme aşamasında çok sıkıntılı günlerle geçirdik ama bir sürü dostluk da edindim. Hiç konuşmadığımız insanlarla

konuştum. Beraber yedik içtik, aynı sofrayı paylaştık. 233 kişilik fabrikada 118+8 kişi ile yetki aldık. Hoş olsak ne, ardından hemen itirazlar ettiler. Şu an mahkeme süreci devam ediyor. Yaklaşık 10 aydır işsizim, bir çoğumuz da öyle. Patron hâlâ patronluk yapmaya devam ediyor ve önümüzü kesiyor. Diğer fabrikalar da bizi işe almıyor. Çok mağduriyet yaşadık. İşsizlik bir yandan kriz bir yandan hükümetin zamları bir yandan durum kötü yani anlayacağınız. Ama pışman mıyım? Hayır. Haklıyım ve davamın sonuna kadar arkasındayım.

Aslında o kadar çok hakkımız varmış ki biz bilmiyorduk. Şunu anlamadık ki; hayat SİBAŞ'tan ibaret değil! Farklı hayatlar, farklı insanlar, dostluklar yaşıyoruz.

Bize öncüllük eden, bizi bilgilendiren değerli abilerimiz ve ablalarımız var. Onlara sonsuz teşekkürler.

Şu an fabrika önünde direnişteyiz. Ailelerimizden, köylülerimizden, çevreden çok güzel destekler alıyoruz. Bu bizi daha güçlü ve daha da mutlu yapıyor. 20 gündün fazla zamandır yağmur çamur soğuk demeden omuz omuza birlikte hareket ediyoruz.

"Direne direne kazanacağız. Hak verilmez hak alınır. Sendika hakkımız söke söke alırız." Bunlar bizim sloganlarımız, işimize geri dönene kadar da dilimizden düşmeyecek.

Yaşasın sınıf dayanışması!

HAK ARAMAK NE ZAMAN SUÇ, NANKÖRLÜK OLDU!

Merhaba ben Dilek Turkol. 1987 Söke doğumluyum, tatlı mı tatlı bir kızım ve yakışıklı bir oğlum var rabbime şükürler olsun.

Sibaş Gıda'da 2001 yılında çalışmaya başladım. Çalıştığım dönemlerde haksızlıklara, hakaretlere çok şahit oldum. Başımızdaki üretim sorumluları hiç idareci değillerdi, ufacık bir konuda hemen bağırıp çağırırlardı. "Kapı orda" diyorlardı hemen. Susmak zorunda kalıyorduk. SUS SUS SUS! Nereye kadar! Bir yerden sonra bıçak kemiğe dayandı. İçerideki bir üretim sorumlusunun baskısı, hakaretleri, ayrımcılıkları çalışan insanlara karşı alaycı konuşmaları bizi böyle bir karar alma mecburiyetinde bıraktı. Erkeklerle sözü geçmiyordu, onlara iş yaptıramıyordu, mesaiye kalınacağı zaman erkekler "Biz kalmayız" deyip çekip gidiyordu, o da sinirini, öfkesini biz kadınlardan çıkartıyordu. Zorla bizi mesaiye bıraktırıp ağır işler yaptırıyordu. Hiçbir zaman çalışanları dinlemiyorlardı, gerçekten çok ağır ve zor şartlarda çalışıyorduk.

Nihayetinde Tekgıda-İş Sendikasında örgütlendik ve sayımızı tamamlayıp yetkimizi aldık. 117 kişi üye olduk sendikaya, üye olduğumuz duyulunca gruplar halinde işten çıkartıldık. 8 Şubat 2018'de sendikaya üye olduğumuz için eşimle birlikte işimize son verildi. Hak aramak ne zaman suç olmuş, nankörlük olmuş! Hak aramak suç değildir, bu bizim anayasal hakkımız. Bizler de güzel bir işte ve eşit şartlarda çalışmak istiyoruz.

Ben inanıyorum ki hak, adalet yerini bulacak. Bizler ekmeğimizi, işimizi geri istiyoruz. Bunun için sonuna kadar da direnişimiz devam edecek.

Sevgilerimle...

"Ne kadar çok hakkımız varmış da haberimiz yokmuş, bu sürede onu öğrendik. Bizi desteğe gelenlerle tanıştık."

YALNIZ OLMADIĞIMIZI ÖĞRENDİM

Merhaba ben Halime Ulutaş, 34 yaşındayım. SİBAŞ Gıda A.Ş.'de 2014 yılında asgari ücretle çalışmaya başladım. Daha önce farklı iş alanlarında çalıştım, burada da 4 yıla yakın bir süre çalıştım. Bu süre zarfında maaşımda herhangi bir artış olmadı ve sürekli mesai zorunluluğu vardı. Devletin bize sunduğu bazı hakları bile kullanamıyorduk. Bunun yanı sıra şeflerin davranışlarıyla ilgili de sıkıntı yaşıyorduk. Biz de arkadaşlarımızla konuşarak "Buna bir şekilde son vermeliyiz" dedik ve bu süreçte sendika ile tanıştık.

Sendikalaşma süresinde gerek fabrika yöntemiyle gerekse bazı çalışma arkadaşlarımızla sıkıntılar yaşadık. Ama biz yılmadık ve bu yolda ilerleme kaydetmeye devam ettik. Fabrika yönetimi benimle birlikte 80 arkadaşımı işten çıkardı. Çıkarılan bu arkadaşlarımla birlikte fabrika önünde direnişe başladık.

Sendikalaşmaya başladıktan sonra hayatımızda olumlu olumsuz birçok şey oldu. Ama en önemlisi haklarımızın ne olduğunu öğrendim. Bizi destekleyen birçok sivil toplum örgütü olduğunu öğrendim. Daha önce hiç tanımadığım ve iyi ki tanımadığım güzel yürekli insanlar olduğunu öğrendim. İnsanca yaşayabilmek için mücadele etmeyi öğrendim.

Şu an yaşadığım tek kötü şey, kriz. Türkiye'nin ekonomik krizde olduğu şu dönemde işsiz kalmak ve iş bulamamak maddi yönden çok sıkıntı yaşamama neden oldu. Ekonomik olarak özgürlüğüm kısıtlandı. Çünkü Türkiye'de asgari ücret miktarı açık sınırla eş değer. Asgari ücretle yapılan zamların yanında tükettiğimiz ürünlere de aynı oranda zam yapıldı. Bu da yapılan zammın etkisini öldürdü.

Yine de manevi yönden o kadar çok şey kazandım ki maddi yönden yaşadığım sıkıntılar ufak bir sorun olarak kaldı benim için. Biliyorum ki gelecek güzel günler yakın. Yakın diyorum çünkü artık Türkiye genelinde işçiler emekçiler kendilerine yapılan haksızlıklara karşı mücadele ediyorlar, özellikle kadınların öncü olduğu birçok direniş var. Birleşerek, çoğalarak ve mücadele ederek kazanacağımızı biliyoruz artık. Gelecek nesile güzel bir gelecek bırakmak için mücadeleyi bırakmıyoruz. Tüm emekçiler birleşerek kazanacağız.

Buradan tüm direnenlere, emeği verilmeyenlere, haksızlığa uğrayan her kesime, ne olursa olsun vazgeçmeyelim diyorum. Tüm direnenlere ve direnenleri destekleyenlere ve bizi yalnız bırakmayanlara selam olsun.

Güzel günler yakındır...

KADININ İSTEYİNCE NELER BAŞARACAĞINI GÖRDÜK

Merhaba ben Nihal Gürel. 39 yaşındayım, evliyim, hayatımın anlamı olan yakışıklı bir oğlum var. Lise mezunuyum. Doğanbey köyünde oturuyorum. Burada insanlar biraz geri düşünceli, kendilerini aşamamışlar.

Ben ve iki arkadaşım işe girmeye karar verip SİBAŞ'a başvurduk, işe alındık. Ben ve arkadaşlarım çalışmayı seven, becerikli, tabiri caizse tuttuğunu koparan kadınlarız. Ama SİBAŞ kadınların ezildiği, erkeklerin daha rahat olduğu bir yerdi. Yeni gelen işçileri daha da eziyorlardı. Bizler daha acemiydik. 18. ayın sonunda bazı arkadaşlarımızın işine son verildiğini

duyduk. Sendikali oldukları içinmiş. Bizim de sendikaya üye olmamızı istediler. Bazı arkadaşlarımız sendikanın ne olduğunu bile bilmiyorlardı. Yalan yok, ben hiç istemedim. Herkes tamam deyince, ben de tamam dedim, biz de sendikaya

üye olduk. Bir gün işe gittik, sendikaya üye olduğumuz anlaşmış. E-devlet şifrelerimizi istediler, vermedik tabii ki. Bizi bir hafta ücretli izne ayırdılar, izin bitince servislerimizi iptal ettiler. Ama biz pes etmedik. Kendi imkanlarımızla işe geldik. Kapari bölümünün kapanmasını sebep gösterip işimize son verdiler. İşçilerin haklarını araması suç mu? Alınımızın akı ve teriyle işimizi yapmak istedik. Kimseden bedava bir şey istemedik.

Yani kısacası bu devlet işçinin değil, işverenin yanında. Ne kadar çok hakkımız varmış da haberimiz yokmuş, bu sürede onu öğrendik. Bizi desteğe gelenlerle tanıştık. Kadınların isteyince neler başaracağını gördük. Bunu da başaracağız. Kısacası biz işimizi istiyoruz. Direne direne kazanacağız. Sendika en doğal hakkımız söke söke alırız.

BENDEN SONRAKİLERİN HAKKINI ALABİLECEĞİNİ BİLMEK BENİ MUTLU EDİYOR

Ben Dilan Yıldız. İki çocuk annesiyim, eşimle beraber SİBAŞ Gıda fabrikasında çalışıyorum. Yapılan haksızlıklara dayanamadığımız için sendikalaşmaya karar verdik yaklaşık bir yıl önce. Patron, sendika istemediği için biz dahil 80 kişiyi işten

çıkardı. Yaklaşık 1 yıldır işsiziz. Ama biz kimsenin hakkına göz dikmedik, sadece kendi hakkımızı istiyoruz ve hakkımızı alana kadar davamıza devam edeceğiz. Bu yüzden de eylem yapmaya karar verdik. 28 gündür yağmur çamur demeden Sibaş'ın önünde direniyoruz ve diren-

meye devam edeceğiz.

Bu mücadelenin ben de yarattığı çok değişiklik oldu. Bu mücadeleyi sadece kendim için yaptığımı düşünmüyorum, birçok insanın hakkını da savunuyoruz. Benim elimde bir şey geçerse bile en azından benden sonraki insanların hakkını alabileceğini bilmek beni mutlu ediyor. Daha küçük yaşlarda birilerine destek olmak için bir yerlerde, bir direnişte bulunmak istediğim, bunun ne kadar güzel bir şey olduğunu şimdi fark ediyorum.

Direnişten yerel seçime uzanan bir sohbet

Gökçen ŞEN
Gebze

Geçtiğimiz günlerde Gebze'nin Mevlana Mahallesi'nde yaklaşık 25 kadın bir araya geldik. Bir araya gelmemizin amacı ise Flormar'da direnen kadın işçilerin direnişini daha çok kişiye duyurabilmek, mücadelelerini ve bu direnişte neler öğrendiklerini, direnişle hayatlarında neler değiştiğini onların ağzından dinlemek konuşmaktı. Tabii ki Flormar direnişinden sonra gündeme dair konuları konuştuk, dertleştik. Evlerimizde temizlik için ayırdığımız bir pazar gününde iki saat de olsa nefes alabilmenin huzurunu yaşamış olduk.

Flormar direnişinde olan bir kadın arkadaşımız Flormar patronları tarafından usulsüzce işten atıldıklarını ve o günden beri hepimizin tanık olduğu onurlu direnişlerine başladıklarını anlattı. Çoğu kadın ise aynı ilçede olmasına rağmen Flormar işçilerinin direnişini bu toplantıda duyduğunu, duyanların ise özellikle sosyal medyadan bu direnişi duyduklarını söyledi. Sebebini ise kadınlar şöyle özetledi; "Bu televizyonlar böyle haberleri vermiyor ki duyalım!"

DİRENİŞ BANA SINIFIMI ÖĞRETTİ

Karşımızda aylardan beri direnen bir işçi kadını görünce hepimizin me-

rak ettiği soruyu sorduk "Bu direnişte hayatında ne değişti, direnişten neler öğrendin?". Flormar işçisi, "Birlik olduğumuzda neler yapabileceğimizi, haklarımızı öğrendim. Patronların yasalara nasıl kendi lehlerine çevirerek kullanmaya çalıştıklarını ve en önemlisi bir sınıf olduğumuzu... Kısacası birlik olmanın güzelliğini ve biz kadınların aslında çok güçlü olduğunu öğrendim" diye cevapladı sorumuzu.

Bir taraftan da Flormar direnişinin büyük bir ses getirdiği ve Flormar direnişindeki işçilerle büyük bir dayanışmanın da yaşandığı; hemen hemen bütün siyasi partilerin, çoğu kadın örgütünün dayanışma gösterdiği bir direniş olduğundan bahsederken Gebze Belediye Başkanı'nın kendilerini hiç ziyaret etmediğini de belirtti Flormar işçisi.

PEKİ, KİME OY VERELİM?

Sohbet haliyle yaklaşan seçimlere geldi... "Ne düşünüyoruz? Seçim sonucu ne olur? Kadınlar önce "Oy falan yok onlara" diyorlar. Yereldeki mevcut belediye için, "Ağır vergiler altında eziliyoruz, ağzını açan hapse giriyor, konuşmaktan korkar olduk. Mutfak masrafına para yetiştiriyor" diye haklı bir veryansın ediliyor. Ama sonucun yine mevcuttan taraf çıkacağına kesin bir inanış hakim gibi.

"Peki kime oy verelim?" diye soruyor başka bir kadın, "Dünyayı kadınlar yönetse ya keşke. Ne savaş olur ne kavga ne gürültü. Kadın merhametlidir, şevkatlidir, güçlüdür. Ne de güzel

yönetiriz" diyor ve gülüyor.

Başka bir kadınsa "Haktan, emekten yana dürüst biri kim varsa söyleyin ona veririm" diyor. E tabii başka bir soru geliyor sonra "Var mı ki öyle biri?"

KADINLAR SAVAŞTA AYNI ACIYI YAŞIYOR

Sonrasında ülkemizde yaşanan savaşa en çok da Suriye sorununa ilişkin konuşuyor kadınlar. "Onlar anca Suriyelilere baksın, biz vatan-daşları değiliz sanki" diyenler ilk başta ağırlıklı olsa da bu savaşın emperyalist güçler tarafından çıkarılan bir savaş olduğunu konuştuktan sonra "Kim evini bırakıp bilmediği bir ülkeye gitmek ister ki?" sorusuna "Evet, doğru" yanıtını alıyoruz. Memleketteki durumlarının hiç de öyle kulaktan dolma olmadığını ve buradaki esas meselenin hükümetin dış politikadaki yanlış tutumu olduğuna hemen hemen hemfikir oluyoruz. Bakış açılarımız farklı olsa da sorunlara ilişkin kadınlarla ortak paydada buluşabilmemizin güzelliğini paylaşıyoruz. Sonrasında ise Flormar işçileri için neler yapabileceğimizi konuştuktan sonra en kısa zamanda tekrardan bir araya gelmek için sözleşiyoruz. Sonra kimimiz kalan temizliği yapmaya, kimimiz ertesi güne çocuğunu hazırlamaya, kimimizse ertesi günkü direnişe dinç gidebilmek için dinlenmek üzere evlerimize gitmek için birbirimizden ayrılıyor.

Sıfır iş kazası değil, sıfır güvensiz durum!

Merhaba; ben bir Arçelik işçisiyim. Son zamanlarda iş yerimizde iş kazalarıyla ilgili eğitimler düzenleniyor. İş yerinde bu konuda bir sürü afiş vs. var. Genel algı işçilerin güvensiz hareketlerinden dolayı iş kazalarının sürekli arttığı yönünde. Bize de eğitimlerde "Siz çok dikkatsizsiniz, sağlığınıza düşünmüyorsunuz, göz göre göre iş kazası yaşıyorsunuz" deniyor. Hatta Türkiye'nin iş kazalarında Avrupa'da 1. dünyada 3. olmasının sebebi bile bu sayılabilmemiş. İnsan bu eğitimi dinlediğinde kendini gerizekalı gibi hissediyor. Ama insanın aklı karışmıyor değil!

İşveren sadece "yırılmaz eldiven" verince iş kazalarını önlemek için çok büyük çaba mı harcamış oluyor anlamıyorum. İşçiler tüm koruyucu ekipmanları taksa da iş yerinde birçok yaralanma olayı oluyor. Mesela benim çalıştığım yer çok dar. Her gün dönerken, eğilirken sürekli bir yerlerim bir yere çarpıyor, her yerim mosmor!

Fabrikanın içini görseniz her yer metal, demir yığı. En ufak boşluk bile dolduruluyor. Çünkü patronlar kâr hırsıyla daha çok üretmek için fabrikanın her yerine yeni makineler, yeni bantlar kurduruyor. Sürekli forkliftler bir yerlere çarpıyor, bazen de işçilere... Yani bu güvensiz durumları her yerde ortaya çıkaran patronlar, ama iş kazası geçiren işçiler dikkat etmiyor. Üstüne işten çıkarılma korkusu savunma ve tutanak yeme gibi birçok şeyle karşı karşıya kalıyorsunuz.

Eğitimlerde önemli olan "Bizim hayatımız, sağlığımız" deniliyor. "Güvensiz durumları bildirin bize" deniliyor. Eğer o güvensiz durum üretimi etkiliyorsa gel de durdur orayı. Hemen amirler, memurlar tepene dikilir, bilerek üretimi sabote ediyormuşsun gibi haller içerisinde performans notunu düşürürler.

Her şeyin sorumlusu biziz! İşverenler kârlarını azaltacak diye işçinin güvenliğini sadece koruyucu ekipman olarak görüyor. Aslında bizlere daha rahat, daha geniş çalışma alanları sağlamaları gerekiyor ki bu da çok büyük masraf açıyor onlara. Onlar da işin sorumluluğunu bize yıkıyorlar tabii. Diyorlar ki "sıfır iş kazası". Her yerde bu yazıyor. Onu bence "Sıfır güvensiz durum" diye değiştirmeleri lazım. Bak nasıl azalıyor o zaman iş kazaları.

Sincan / ANKARA

AYSEL MENTEŞ:

Dünyaya öylece durmak için gelmedik

Büyük bir zorluğun ve yokluğun içinden çıkarak kendini var eden ve mahallesindeki kadınlardan başlayarak tüm kadınlar adına daha yaşanır bir hayat için mücadele eden bir kadın Aysel.

Mükerrem YOLLU Denizli

Aysel Menteş... Denizli'de bir kadın; esnaf, anne, yazar. Yılların omzuna attığı yükleri hep kendi mücadelesiyle aşmış, üretmekten, yaşamaktan ve iyi bir şeyler yapmaktan hiç ayırmamış yolunu. Denizli'nin Çivril ilçesinde başlayan hikâyesini, engelli ailesinin bakımı, tekstil işçiliği, evlerde temizlikçilik, derhanede çaycılık derken kırklı yaşlarında kitaplarla tanışıp kendini keşfetmesi, şiirler ve öyküler yazmasıyla devam ettirmiş.

Aysel, 15 yıldır yaşadığı Servergazi Mahallesi'nden muhtar aday şimdiki. Ayrıca Denizli'de bir tost salonu işletiyor ve geçimini de böyle sağlıyor. Daha önceden kaleme aldığı iki tane kitabı var. Kitaplarla tanıştığında hayatında köklü bir değişiklik yaşadığını söyleyen Aysel'le mahallesini, adaylığını, çalışmalarını ve yaşamını konuştuk. Adaylık fikrinin nasıl oluştuğunu şöyle anlatıyor, "Bana öğretilen hayatın dışına çıktığımda asıl yaşamamın bu olduğunu öğrendim, bu dünyaya öylece durmak için gelmediğimizi fark ettim, herkesin bu topluma için yapacak iyi bir şeyleri olmalıydı. Eğer öyle olmasaydı, bir ağaçtan hiçbir farkımız kalmazdı hatta ağaçlar bizden daha yararlı olurdu. Ve bunları fark ettiğinizde artık duramıyorsunuz, artık kimse sizi durduramıyor."

MUHTARIMIZ KADIN OLSUN

"Bir kenti, bir mahalleyi orada yaşayan insanlar güzelleştirir.

Semtin kültürü, yaşam alanları, parkları, kadınları, gençleri, çocukları, hayvanları kısacası tüm bileşenleriyle mahalle renklenir" diyor Aysel. "Aslında koca bir ülkenin kalbi mahalledir ve daha güzel bir ülke için mahalleden başlanmalıdır" diyip muhtarlığa aday olmuş. Uzun bir süredir mahallede kapı kapı dolaşarak adaylığını anlatan Aysel'e mahalle sakinlerinin tepkileri de oldukça olumluymuş. Kapıları ilk çalmaya başladıklarında aslında korktuğunu ve verilecek tepkileri önceden kestiremediğini söylüyor. Ama ilk tepkilerden sonra daha da cesaretlenmiş ve gelen tepkiler hep iyi hissettirmiş ona. Kapıyı kadınlar açtığında da, "Artık kadın muhtar olsun mahallemizde" gibi sözlerle sık sık şahit olmuş. Kadın aday olunca

dikkatleri üstünde topladığını söylüyor Menteş. Ancak "Bu sene kadın aday çok" fikirlerine karşın kadın adayların yeterince çok olmadığını aktarıyor. Türkiye genelinde kadın muhtar sayısının yüzde 1.3 olduğu günümüzde kadınların mahalleden başlayarak yaşamın her alanında daha fazla bulunması gerektiğine dikkat çekiyor. "Evleri de, mahalleyi de, hatta ülkeyi de kadınlar yönetmeli" diyor. İnsanların 50 tane erkek adaya dikkat kesilmediğini, 2 tane kadın aday görünce şaşırıldıklarını da ekliyor.

BİZ BU HAYATI İLMEK İLMEK ÖRERİZ

Aysel Menteş iki tane kitap yazmış ve yaşamak için 40 yaşından sonra üretmeye başlamış biri. Azimli hayatında hep bir şeyler yapmak için uğraşmış. "Birçok kadına yaptıklarımla, yazdıklarımla örnek olmak istiyorum. Bu hayatı biz ilmek ilmek öreri istersek" diyor. İnsanın gözünde büyüttüğü şeyleri başardıktan sonra her şeyin üstesinden gelme inancının daha da kuvvetlendiğini söylüyor ve ekliyor, "Herkes kendini aşmayı, öğrenmeyi, kendini yenilemeyi denemeli."

Alışılmış adayların hep bir projeden, bir vaaddan öteye gitmeyen seçim çalışmalarına karşın Aysel, mahalleyi tek kişinin değil orada yaşayan herkesle birlikte yönetilmesi gerektiğini düşünüyor. Yapmak istediği şeyin bu mahalleyi hep birlikte yönetip, el birliği ve dayanışmayla bir şeyler yapılması için bir adım atmak olduğunu aktarıyor. Bu yüzden de sloganının "Mahallemizi Birlikte Yönetelim" olduğunu aktarıyor.

Mahallesine muhtar olarak seçilirse insanların yaşamına dokunmak is-

tediğini, mahalle sakinlerinin istediği projeleri dinlemekte ve uygulamakta her zaman açık olacağını belirtiyor. Kadınların, çocukların, engellilerin, yaşlıların ve öğrencilerin hayatlarına daha iyi devam edebilmesi için mahalledeki bütün komşularıyla çalışmak istediğini söylüyor. Mahallede yaşayanların hayvanlar için de bir şeyler yapılmasını istediğini ve hayvanlara bir yaşam alanı yapmak istediğini belirtiyor ve bunun gibi birçok şeyi el birliğiyle yapabileceklerini aktarıyor. Muhtar seçilirse sadece imza işleriyle uğraşan bir muhtar olmak istemediğinin de altını çiziyor.

VATANDAŞA CART CURT YOK!

Tanıtım broşürlerinde "Bizimkiler" dizisinden alıntılar görüyoruz ve sebebini soruyoruz. Aslında bu mahallede oturan hemen herkesin dizideki gibi bir mahalle düşlediğini ve insanların dayanışmayla, tahammül eşigi olan kişilerle yaşamak istediğini aktarıyor. Mahallenin "Bizimkiler" dizisinin o sıcak ve içten havası gibi olması gerektiğini aktarıyor. Biraz da mizah katarak hazırlanmış broşürler. Örneğin "Vatandaş cart curt yok" sloganı var broşürlerde. Broşürleri gören mahalle sakinlerinin oldukça güzel tepkiler verdiğini, yüzlerinde tebessüm oluştuğunu söylüyor.

31 Mart'ta muhtar seçilmese bile bu mahalle için iyi bir şeyler yapmaya devam etmek istediğini aktarıyor...

Büyük bir zorluğun ve yokluğun içinden çıkarak kendini var eden, kendisini geç de olsa keşfeden ve mahallesindeki kadınlardan başlayarak tüm kadınlar adına daha yaşanır bir hayat için mücadele etme uğraşı veren bir kadın Aysel. Şimdi tüm kadınların kendisini keşfetmesi için muhtar olmaya uğraşılıyor...

Bu mahalleyi kadınlar yönetecek!

25 yıldır erkek muhtarlar tarafından yönetilen Esenyalı Mahallesi'nde bu kez kadınlar aday. Sabahat Akyıldırım ve işçi azası Ayşegül Kurubaş ile seçim çalışmalarını konuştuk.

Yasemin AKPINAR
Esenyalı / İstanbul

Yerel seçimler öncesi durumu ülkenin genelinden çok da farklı olmayan Orhangazi, Fatih, Ahmet Yesevi ve Esenyalı mahallelerindeyiz. Aday tanıtım afişlerinde mali müşavir, mühendis vs. olduğunu vurgulamayı tercih eden erkek adaylar arasında gülen gözleriyle tek kadın aday var Sabahat Akyıldırım. Sabahat Akyıldırım ve aza adayı Ayşegül Kurubaş ile muhtar adaylığı sürecini, mahallede kadınların yaşamlarını konuştuk.

Sabahat Akyıldırım; 1971 doğumlu iki çocuk annesi ve çok sevdiği 5 yaşında bir torunu var. 27 yıllık iş hayatında çocuk bakımından, çaycılığa kadar farklı iş kollarında çalışmış. Farklı siyasi partilerin kadın kollarında çalışmalara katılmış, "kendimi geliştirmek için her yere gittim" diyor. 8 yıldır Esenyalı Mahallesi'nde yaşıyor.

Neden muhtar adayı olmayı istediğini soruyorum, aslında yıllardır niyeti olduğunu söylüyor. Çalışırken 2 çocuk büyüttüğünü ve birçok zorlukla karşılaştığını anlatıyor; "İşe trenle gidiyordum. Sabah ev işine gidebilmek için dolu trene binemeyen asılarak gitmek zorunda olan kadınları görüyordum. Zamanla, bu kadınlar için ne yapabilirim" diye düşünmeye başladım. Kadınlarımız aile içinde kendini ifade edemiyor. Mahallemizdeki kadınları kendi kabuklarından çıkarmak, daha aktif olmalarını sağlamak, sosyal hayata kazandırmak için bu yola çıktım. Her zaman kadınlara örnek olmak istiyordum. Bu işi başaracağım. Kadınlara güçlü olduklarını, istedikleri her şeyi başarabileceklerini göstermek için aday oldum."

ERKEK MUHTARLAR GİBİ YÖNETMEYECEĞİZ

Kadın muhtarla erkek muhtar ara-

AZALIĞA İŞÇİ KADIN ADAY

AZA adayı Ayşegül Kurubaş da 47 yaşında, 4 çocuk sahibi. 26 yıldır farklı iş kollarında çalışmış, şu anda da bir fabrikada çaycı olarak çalışmaya devam ediyor. Eşi rahatsızlığı nedeniyle çalışmadığından 24 senedir evi tek başına geçindiriyor. Hem çalışıp hem 4 çocuk büyütmenin zorluklarını anlatıyor; "Kreşe verecek paramız yoktu. Çocuklara annem baktı.

20 yıldır Esenyalı Mahallesi'nde yaşayan Kurubaş'ın aza olma nedenleri ise şunlar; "İlk başlarda azalık fikri aklımda yoktu. Şimdi ise kadınlara faydalı olacağını düşünüyorum ve çok mutluyum. Biz işçi, ev emekçisi, kısaca tüm kadınların yüzüüz. Yoksulluk arttıkça erkekler daha fazla şiddete yöneliyor. Kadınlar erkeklerin zulmü altında. Erkekler alkol, uyuşturucu kullanıyor, kumar oynuyor, bu

sındaki farkı da konuşuyoruz; "Erkekler muhtar olduğunda sadece masada oturup evrak veriyor ya da kahvede oturuyorlar. Ben muhtarlıkta oturup sadece evrak vermeyeceğim, gelen kadınların ve çocukların sorunlarına çözüm üreteceğim..."

Akyıldırım'ın mahallede gözüne çarpan eksiklikler ise şunlar; "Esenyalı Mahallesi'nde 25 yıldır muhtar değişmiyor ama mahallede de hiçbir şey değişmiyor. Mahallede evleri ve esnafları dolaşıyoruz, en temel ihtiyaçlar bile karşılanmamış. Örneğin; mahallede bir Pazar yeri yok, kadınlar daha uzak olan Fatih Mahallesi'ne gitmek zorunda kalıyor. Ücretsiz kreş, sağlık ocağı ve kadınların bir araya geleceği, kendini geliştireceği yerler de yok"

yüzden de kadınların hayatları mahvoluyor. Kadınlar eşi çalışsa bile sosyal yardıma muhtaç hale geliyor. Bu baskı ve yoksulluk karşısında da kadınlar 'Ben bilmem eşim bilir' diyorlar. Kadınlar güçlendikçe 'Ben bilirim' diyecek. Örneğin, ben çalışmaya başladıktan sonra eşim ev işlerinde bana yardımcı olmaya başladı. Çünkü ekonomik özgürlük kadınları güçlendiriyor."

Ayşegül Kurubaş'la ev geçimini de konuşuyoruz. Asgari ücretle geçinmenin zor olduğundan bahsediyor. Eşi çalışmaya başlamış ama yine de 4 çocuğun giderlerini karşılamak hiç de kolay değil; "Eşim çalıştığı halde 4 çocukla geçinemiyoruz. Aynı işi yaptığımız halde erkekler benden daha fazla maaş alıyor. Kadın ve erkek arasında eşitlik yok."

reçeği yerler de yok"

Eskiden muhtarlığın yanında bir çocuk kreşi olduğunu kapandıktan sonra yerinin bir markete kiralandığını anlatıyorlar muhtar adayı ve azası, şimdi ise çok fazla kadının ücretsiz kreş istediğini söyleyerek belediyeye kreş açma çağrısı yapıyorlar.

ARTIK BİR DEĞİŞİM OLMASI GEREKİYOR

Esenyalı Mahallesi'nde en büyük desteği kadınlardan aldıklarını, kapı aralarında kadınların dertlerini anlattıklarını söylüyor Sabahat Akyıldırım, mahalleyle ilgili fikirlerini anlatmaya devam ediyor; "Bu kadınlar erkek adaylara aynı rahatlıkla dertlerini anlatamıyor,

'Muhtar kadın olduğunda en azından derdimizi rahat bir şekilde dile getirebiliriz çünkü bizi anlarsın' diyorlar. Erkek muhtarın kadınların sorunlarını anlamadığını, kapıdan geri çevrildiklerini söylüyorlar. Biz kadınların derdine derman olmak için aday olduk. Artık bir değişim olması gerekiyor. Muhtarlıklara en çok kadınların yolu düşüyor. Şiddet gören kadınların ilk başvurduğu yer muhtarlıklar. Şiddetten nasıl kurtulacağını öğrenmek için muhtara başvuruyorlar. Ama muhtar erkek olduğu için aile içine karışmak istemiyor. Biz kadınların yanında olacağız. Kadınlar olarak huzur istiyoruz."

Gençler için de yapacakları var Sabahat Akyıldırım'ın. Mahallede madde bağımlısı çocuklar olduğunu anlatıyor, "Mahallede çocuklar ve gençler için sosyal aktivite alanları olmadığı için uyuşturucuya bulaşabiliyorlar. Bu çocuklar da bizim çocuklarımız. Onlara yardımcı olmamız lazım. Onları topluma kazandırmak için belediye ile birlikte hareket etmemiz lazım."

KADINLAR MUTLU OLSA ÜLKE OLARAK DAHA İYİ OLACAĞIZ

Mahalleyi nasıl yöneteceğini ve sorunların üstesinden nasıl geleceğini de kendisinden dinleyelim: "Kadınlara her fırsatta sorunlarla birlikte mücadele edeceğimizi anlatıyorum; Muhtar olduğumda sizin taleplerinizi belediyeye bildireceğim. Fakat talepleriniz 1 yıl içinde hayata geçmediğinde benim yanıma geleceksiniz. Kadınlara birlikte belediye başkanının yanına gideceğiz. 'Başkanım biz mahallemizdeki sıkıntıları sizinle paylaşmıştık. Siz bugüne kadar halletmediniz, bu kadın arkadaşlar bu sıkıntıların çözülmesi için burada' diyeceğim.

Kadınların desteğine benim ihtiyacım varsa belediyenin de ihtiyacı var. Belediye de bizim taleplerimizi gerçekleştirmek zorunda. Biz kadınlar olarak hep beraber hareket edeceğiz. Biz bu mahalleyi kadınlarla birlikte yöneteceğiz. Sokak sokak kadınlardan temsilciler oluşturacağız. İlk adımı muhtar olarak ben atacağım başarılı olmadığım takdirde taleplerimizin gerçekleşmesi için kadınlarla birlikte hareket edeceğiz. Mahallede kahvehanelere de giriyoruz. İlk aldığımız tepki 'Aaa bir kadın! Nasıl bir kadın muhtar adayı olur' diye bakıyorlar ama neler yapmak istediğimizi anlattığımızda dinliyorlar. Mahalledeki pazar yeri, yol ve kreş sorununa çözüm bulmak için çalışacağımızı söylediğimizde erkeklerden de olumlu yanıt alıyoruz."

MALATYA'NIN KADIN MUHTAR ADAYLARI:

'Kadınlar olarak her alanda var olacağız'

Berfin GÜLER
Işıl Day DEMİREL
Malatya

Mahalle muhtar adayları seçim çalışmalarını başlattı. Erkeklerle oranla mahallelerde kadın adaylar da artmaya başladı. Hemen hemen her mahallede adaylığını açıklayan kadınların ortak söylemi "Mahallemizi güzelleştireceğiz, biz kadınlar her alanda var olacağız" oldu.

Biz de Malatya'da muhtar aday olan kadınlarla konuştuk.

ÇOCUKLAR VE GENÇLER İÇİN AKTİVİTE ALANLARI

CEMAL Gürsel Mahallesi'nin bir diğer muhtar adayı ise Nayle Beyaz. Mahallesiindeki birçok eksiklikten dolayı aday olduğunu belirten Beyaz "Mahallemizde semt konağı, taziye evi, okul eksik. Kanalin arıtma sistemi eksik. Muhtarlık binası yok. Parkın içinde ufak bir kulübe var büfe olarak kullanılıyor normalde, muhtar orada görev yapıyor" diyor.

Mahallesinde öncelikle sosyal aktivite alanı yapacağını belirten Beyaz, "Semt konağında çocuklara ve gençlere sosyal aktivite sağlayacağım. Ayrıca ihtiyaç sahibi birçok aile var, onları tespit edip onlara sosyal yardım ulaştıracağım. Okul yapılmasını sağlayacağım. Güvenlik açısından parklara kamera taktıracağım" diye anlatıyor yapacaklarını. Çalışmalarını da halk ile birlikte yapacağını belirtiyor Beyaz: "Ev ev gezeceğim, birebir görüşeceğim, mahalle toplantıları yapacağım. Halkın tüm sorunlarını dinleyeceğim."

'ÖNCELİĞİM ALTYAPI SORUNU'

İLK olarak Cemal Gürsel Mahallesi Muhtar Adayı Ferize Demir ile görüşüyoruz. 17 yıllık esnaf olan Ferize Demir mahallede

gördüğü sıkıntılardan dolayı aday olmuş. "Mahallemizde birçok eksiklik mevcut. Bunlardan ilki okul sorunu. Çocuklar en yakın okula gidip geliyorlar, ki o da epey uzak kalıyor bazı mahallelere. Mahallemizde park mevcut ama güvenliği açısından sıkıntılar var. Cemevi yok. Aynı zamanda yaşlı bakımevi, kreş, cenaze yıkama yeri yok. Mahallemizin üst tarafında kanal var. Kanalin ışıklandırması, kanal suyunun temizlenmesi gerekiyor. Ve mahallenin altyapı sorunu var. Çevre temizliği de iyi değil. Işıklandırmalar yeterli değil mesela" diye anlatıyor mahallenin ek-

siklerini.

Seçilirse öncelikle kanalın temizliği ile ilgileneceğini söyleyen Demir yapacaklarını şöyle sıralıyor: "Yoksul ailelerle irtibata geçeceğim. Parkımızın güvenliği ve sorunları ile ilgileneceğim çocuklar için. Belediye ile görüşüp mahallemizde yaşlı bakımevi oluşturacağım, bir kısmını da çocuk bakımevi yapmayı düşünüyorum çalışan kadınlar için. Aynı zamanda bu yapıyı sosyal faaliyet yapılabilecek bir ortam haline de getireceğim gençlerimiz için. Yoksul öğrencilere eğitimleri için burs imkânı sağlayacağım."

Seçildiği zaman mahalle sorunlarını halkla birlikte çözeceğini söyleyen Demir "Halk toplantıları yapacağım, mahalle halkı ile görüşeceğim, gezip dinleyeceğim" diyor.

Malatya'da muhtar aday kadınlar, önceliği kadınların hayatlarını kolaylaştırmaya vereceklerini söylüyor. Ortak çağrıları; "Kadınlar olarak her alanda var olmalıyız."

'MAHALLEMİZE BİR KREŞ ŞART'

ATAKÖY Mahallesi'ne doğru yola koyuluyoruz en son. Ataköy Mahallesi'ni diğer mahallelerden ayıran şey mevcut muhtarın kadın olması. Geçen dönem göreve başlayan, bu dönem de aday olan Elif Gemici ilk olarak yaptığı çalışmaları anlatıyor: "Asfalt yaptırdım. Parkımıza oturma alanı yaptırdım. Mahallemizin temizliğine dikkat ediyorum. Kültür evi sözü aldık, projemiz de çizildi onu en kısa zamanda yaptıracağız. Kültür evimiz içinde kütüphane ve sosyal aktivitelerin olduğu bir alan olacak. Ayrıca elektrik tellerini içeri aldırдыm. Mahalle halkı ile iletişim içindeyim. Taziye evlerini ve hastaların olduğu evleri ziyaret ediyor, sorunlarını dinliyorum. İnsanlar muhtarlık binasına geliyor, bana kolaylıkla ulaşıyor. Özellikle kadınlar sorunlarını daha rahat anlatıyorlar. Çalışmalarında da

hayata geçirmek için her zaman ısrarcı oldum. Bu sayede birçok kadına örnek oldum, mutluyum."

Seçilirse bu dönem mahallesine kreş yaptırmayı isteyen Gemici, "Mahallemize bir kreş şart, kreş yapılması için ısrarcı olacağım" diyor ve kadınlar her alanda bulunması gerektiğini söyleyerek sözlerini bitiriyor.

'KADINLARLA İLGİLİ BİR ŞEYLER YAPMAK İSTEDİĞİM İÇİN ADAYIM'

PAŞAKÖŞKÜ Mahallesi Muhtar Adayı Hülya Güler'in yanına gidiyoruz şimdi de. Geçtiğimiz dönemde de aday olan Güler de mahallesiindeki eksiklikleri gördüğü için aday olduğunu söylüyor: "Emekli olduktan sonra evde kalmak istemedim açıkçası. Sonrasında etrafa baktığım zaman kadının her platformda olmasını düşün-

düğüm, kadınlarla ilgili bir şeyler yapmak istediğim için aday oldum."

Güler, "Mahallemizde ışıklandırma sorunu ciddi sorun, tedirgin oluyoruz. İçinde kütüphanenin de olduğu, kadınların ve gençlerin katılabileceği kursların ve sosyal etkinliklerin yapılabileceği bir yer yaptıracağım" diyor.

'SEMT PAZARLARINDA KADINLARA YER AYIRACAĞIM'

ZAVİYE Mahallesi Muhtar Adayı Hatice Dönmez ise seçilirse öncelikle mahalledeki telefon şebeke sorunu ile ilgileneceğini belirtiyor ve yapacaklarını sıralıyor: "Parkın güvenliği ile ilgileneceğim. Sokak ışıklandırması çok sıkıntılı. Onlarla ilgileneceğim. Ayrıca mahallemiz nüfus olarak çok kalabalık. Yönetim olarak zorluk yaşanacağı için 2 muhtarlığa bölünmesini talep edeceğim."

Tanıtım broşüründe kadınları istihdama katacağını söyleyen Dönmez "Bir kreş ya da ana okulu yaptırmayı istiyorum çalışan anneler için. Ayrıca kadınlar el işi yapabilirler. Yaptıklarını satmaları için bir kermes düzenleyeceğim, semt pazarlarında onlara bir alan ayrılmasını sağlayacağım. Mahallemizde Kadın Kültür Merkezimiz mevcut. Orayı daha verimli hale getirmek için ilgileneceğim. Kültür Merkezimizde kadınlar ve gençlere yönelik kurslar başlatacağım" diyor. Dönmez son olarak mahallenin çok büyük olmasına rağmen özel günler için bir alanı olmadığını belirtiyor. Bunun için de halkın kullanımına açık bir mekan yaptırarak.

Kadınlar kreş ve park istiyor

Neslihan KAR
İkitelli / İstanbul

Yerel seçimlere haftalar kala yerel yönetimleri ilçemizdeki kadınlarla konuştuk. İkitelli'deki kadınların öncelikli talebi çocuklarını güvenle bırakabileceği ücretsiz kreşler. Kadınlar ayrıca kendilerini güvende hissedecekleri mahalleler istiyor.

Taciz ve şiddete maruz kalmamak ve mahalle baskısından kurtulmak için toplumsal eğitim seminerlerinin gerçekleştirilmesi de talepleri arasında. İkitelli'den Gül, Neriman, Dilek ve Saniye nasıl bir mahalle ve ilçe istediklerini bize işte böyle anlattı...

ÇOCUKLARIMIZ ÈVE HAPSOLDU

GÜL: Çalışan aileler ve çocukları için mahallelerde kreşler açılmalı. Mahallelerimizde eskiden daha fazla park vardı ama şu anda neredeyse hiç yok denecek kadar az. Herhangi bir doğal afete gidebileceğimiz toplanma alanları bile yok. Korkumuzdan çocuklarımızı evlere hapsediyoruz. Dışarı çıktıklarında sadece kaldırımlarda oynamalarına izin veriyoruz. Kaldırımlar ve yollar arabalardan geçilmiyor. Mahallelerde araçların park edileceği bir park alanı yapılırsa rahatlıkla sokaklarda kaldırımlarda yürüyebiliriz, korkmadan çocuklarımızı sokağa bırakabiliriz.

Sokak ışıklandırmaları yetersiz. Ben gece vardiyalarında eve dönerken zorlanıyorum çünkü ne kadar servislerle gitsek bile evlerimize kadar bırakılmıyoruz ve kendi sokağımızda yürürken bile tedirgin oluyoruz. Daha güvenle yürüdükümüz sokaklar istiyoruz.

KADINLAR KARANLIKTA İŞE GİTMEK İSTEMİYOR

NERİMAN: Elli yaşındayım ama beş yıldır çalışıyorum. İki tane çocuğum var. Biri 22 diğeri ise 16 yaşında. Onları ilk doğurduğumda yalnız başıma büyütüyordum olmaktan kaynaklı ciddi sıkıntılar yaşadım. Eşim tek başına çalışıyor ve geçimimizi tek başına sağlamaya çalışıyordu. Ben çalışmak istiyordum ama çocuklarına bakacak kimse olmadığı için çalışmadım. Yeni seçilecek olan ilçe belediyesi bugün kadınlar daha rahat çalışabilsinler ya da daha rahat hareket edebilsinler diye kreşler açmalı. Ben çocuklarımı çok özgür büyütmedim çünkü onları bırakabileceğim hiçbir alan yoktu. Hep peşlerinde olmak zorundaydım. O dönem kreş olsaydı çalışabilirdim. Ne sağlık güvencem ne de geleceğe dair bir birikimim var. Sabahları işe giderken kadınları görüyorum.

Toplu bir şekilde işe gidip gelmeye çalışıyorlar çünkü sabahın çok erken saatinde, karanlıkta yollara düşüyorlar. Aydınlatmalar yeterli değil. Yollar güvenli değil. Kadınlar sokaklarda hiçbir baskı altında kalmadan hareket edebilmeli.

SIĞINMAEVLERİ İSTİYORUZ

DİLEK: 30 yaşındayım ve 10 yıldır çalışıyorum. Bir kadın olarak yolda rahat yürüyemiyorum. İnsanlar bir kadına farklı gözle bakıyorlar ve kendimi rahat hissetmiyorum. Belediyeler bu konuda eğitimler verebilir, seminerler düzenleyebilirler.

SANIYE: Bir park alanımız yok, söyle bir yürüyüş yolumuz yok. Mahallemde rahat rahat yürüyemiyorum. 3 tane çocuğum var. Okullar tam gün olsaydı geliş gidiş saatleri belli olurdu. Bir işe girip çalışabilirdim. Bırakabilecek bir yerim yok. 20 yıldır evliyim ve evde oturuyorum. Belediyelerin ücretsiz kreşleri olsaydı, şimdi 15 yıldır sigortalı çalışıyor olurum. Kadın sığınmaevleri yetersiz. Daha önce kadın sığınmaevine gittim, ama pek çok sebeple hemen almıyorlar. Zaten en yakın sığınmaevi de Bahçelievler'de. Kadınların hızla ulaşabileceği bir sığınmaevi yakınlarda yok. Mahallemizde sığınmaevi istiyoruz.

DEMETEVLER LALEGÜL MAHALLESİ MUHTARI EBRU MERT:

Kadınlar gücünün farkında olmalı

Nursel İNALCUK
Ankara

Yerel seçimler yaklaşıyor. Kadınların yerel yönetimlerdeki temsiliyeti çok düşük. Sadece belediye başkanlıklarında değil, muhtarlıklar düzeyinde bile durum bu. Oysa kadın muhtarların deneyimleri yerel yönetimlerde kadın varlığının önemini gösteriyor.

Deneyimlerini dinlemek üzere Demetevler Lalegül Mahallesi Muhtarı Ebru Mert'in kapısını çaldık. Mahallesiindeki ekonomik sorunların yanı sıra kadına yönelik şiddet ve çocuklara yönelik taciz sorunlarını konuştuğumuz Mert, eşinden boşanmış ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir kadın olarak bize deneyimlerini ve neler yapılması gerektiğini anlattı.

Muhtar Ebru Mert, mahallede taciz olayları ve ekonomik sıkıntılarının son dönemde arttığını ifade etti. Mahalle sakinlerinin muhtarlığa özellikle kadına yönelik şiddet olaylarıyla geldiğini anlatan Mert, başından geçen bir olayı da aktardı:

"Yakın zamanda mahallede ikamet eden bir kadın, gördüğü şiddet nedeniyle muhtarlığa geldi. Şiddetin yanında kendi öz yeğenin de kuma getirildiğini söyleyen kadına sığınmaevlerine gitmesi gerektiğini, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından yardım alması gerektiğini söylesek de kadın hâlâ o evde yaşamaya ve şiddet görmeye devam ediyor. Kadının gelenek, töreler ve aile baskısı nedeniyle burada yaşamak zorunda kaldı."

Mahallede yaşanan bir taciz olayı ise engelli bir kadına yönelik yaşanmış. 20 yaşında engelli genç kızın para karşılığı

erkeklerle ilişkiye girmeye zorlandığı mahalle sakinleri tarafından muhtar Ebru Mert'e aktarılmış, Mert de durumu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bildirmiş. Bakanlık tarafından durum takibe alınmış sonrasında ise genç kadın sığınmaevine yerleştirilmiş.

Daha çok düşük gelirli olanların yaşadığı Demetevler'de son zamanlarda kadınlar ekonomik durumunun kötüleşmesi ve iş bulmak için muhtarlığa uğrar olmuş. Yoksul vatandaşların da maddi yardım için muhtarlığa geldiğini anlatan Mert, vatandaşları belediyeye, vakıflara, sosyal yardım kurumlarına yönlendirdiği söylüyor. Kadınları çeşitli yardım kuruluşlarına yönlendirse de kendi çabalarıyla da kadınlara yardım etmeye çalıştığını belirtiyor.

Mahallede kadınların okuma yazma bilirliğini sorduğumuz Mert okuma yazma bilen kadınların oranının hiç iyi olmadığını söylüyor ve yine karşılaştığı bir durumu aktarıyor: "Yaşlı bir kadın okuma yazma seferberliğine katıldı fakat sınıfların çok kalabalık olması sebebiyle okuma ve yazmayı öğrenemediğini söyleyerek muhtarlığa başvurdu. Özel ders alabileceği bir öğretmen soru. Böyle bir talep karşısında çok heyecanlandım tabii, ona gönüllü öğretmenlik yapabileceğimi söyledim."

Sonuç olarak kadınlarla ilgili her türlü sorunda sistemin yeterli işlemediğini ancak bir kadın muhtar olarak kendi bireysel çabalarıyla bir şeyler yapmaya çalıştığını, çözüm noktasında da kendisini yalnız hissettiğini belirtiyor. Ardından kadınların her koşulda gücünün farkına vararak ayakları üzerinde durmaları ve hayatın her alanında var olmaları gerektiğini vurguluyor.

Koca bir dünyanın gerçeği:

KEFERNAHUM

Gülşah KAYA

Ocak itibarı ile Türkiye'de vizyona giren 'Kefernahum', Cannes'da jüri özel ödülü almasının ardından şimdi de Oscar için konuşuluyor. Yoksulluk, savaş, göç, istismar, sömürü ve daha pek çok Ortadoğu gerçeğini anlatan film, aslında ve ne yazık ki sıradışı bir konuya sahip olmamasına karşın, sinema izleyicilerinin büyük beğenisini topluyor. Filmin bir çocuk üzerinden anlatılması sebeplerden biri olabilir.

BİR KAN BAŞKA BİR KANA NASIL UZANIR?

Film, 12 yaşındaki Zain'in elleri kelepçeli bir halde mahkeme salonuna getirilişi ve ailesinden kendisini doğurdıkları için davacı oluşu ile başlıyor. Sonra hikayede geriye dönlükçe, akan bir kanın başka bir kana nasıl uzandığını izliyoruz.

Sorulduğunda Zain'in bile sayısını tam olarak bilemediği kardeşleriyle uyuduğu yatakta, bir sabah uyanıldığında bir damla kan görür. Daha sonra küçük kardeşleri ile sokakta satıcılık yaparken kız kardeşi Sahar'ın sortunda da kan görünce Sahar'ı aldığı gibi hemen eve götürüp sortunu yıkar. Kız kardeşine bu durumu herkesten saklamasını tembihledikten sonra çırak olarak çalıştığı bakkaldan birkaç paket ped çalıp kız kardeşine götürür.

Yaşadıkları mahallede tarifi zor bir yoksulluk vardır. Zain'in ailesi de bu yoksulluğun bir parçası. Filmde görünen çocukların hemen hepsi, bakımsızlıktan perişan durumdadır. Aynı çocuklar, yaşları kaç olursa olsun, bir şekilde çalışarak eve para getirmektedir. Fakat ailenin geçiminin esas kaynağının "çalışma" olmadığını, eczaneden alınan ilaçlarla yapılan uyuşturucudan ve ailenin pek çok ferдинin cezaevinde oluşundan anlıyoruz.

Bu yoksulluğu bir nebze azaltmanın yollarından biri sofradan tabak eksiltmektir. Üstüne bir de hediye almak isteniyorsa tek yol çocuklardan birini evlendirmektir. Zain tam da bu nedenle Sahar'ın regl oluşunu ailesinden gizlemek ister. Çünkü yaşanan yerde, adet görmeye başlamak artık evlenilebileceğini gösterir. Zain ise çok sevdiği kız kardeşinin birkaç tavuk karşılığında satılmasını istemez. Buna kolayca engel olamayacağını anlayınca önce kız kardeşini kaçırmanın yollarına bakar... Bütün film boyunca olduğu gibi Zain'in yaşamındaki bütün çabaları çocukçadır... Haliyle kardeşini kaçırma çabası da çare olmaz ve bir gün yanında çıraklık yaptığı bakkal gelip 11 yaşındaki Sahar'ı kendisine "eş" yapmaya götürür. Filmin belki de en etkileyici sahnelerinden biri Sahar'ın zorla götürülüşüdür. Öyle ki ekranın girip engellemek istiyorsunuz.

Zain, kardeşini kaçırmak için yaptığı hazırlığı kendi kaçıışı için kullanır. Nenesine gitme niyetindeyken, örümcek adam kostümlü yaşlı bir adamın peşine takılıp lunaparka girer. Aslında hikayenin kademe kademe zorlaşması da burada başlıyor.

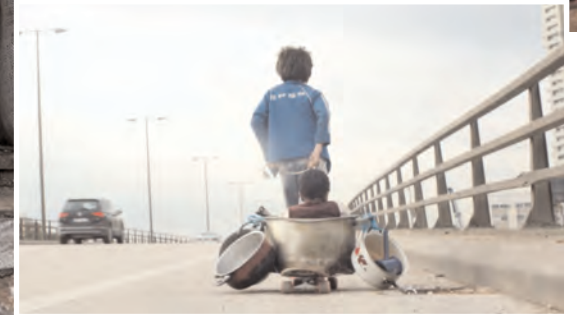
ÇOCUKLARIN ÖLMEDİĞİ YERE

İş ararken göçmen bir işçi kadınla tanışan Zain, kendisini kadının 1,5 yaşındaki oğlu Yonas'a bakarken bulur. Kadın, çalışabilmek için hiç tanımadığı küçük Zain'e oğlunu emanet ederek işe gitmek; Zain ise hiç tanımadığı bu kadının evinde kalmak ve çocuğa bakmak zorundadır.

Açlık ve sefaletin Zain'in ailesininkinden daha derin olduğu bu göçmen mahallesinde, hayatta kalma mücadelesi bir kat daha zordur. Kimlik bulmaya çalışan kadının tu-

tuklanması ile Zain bebek Yonas'la bir başına kalır.

12 yaşında bir çocuğun, 1,5 yaşında bir başka çocuğa bakmak, onu doyurmak, para kazanmak zorunda kalması ve o çocuk çaresizliği insanın yüreğine bir taş gibi oturuyor. Göçmenlerin içinde göçmenlik, yoksulluğun içinde yeni bir yoksulluk, ailesizliğin içinde yeni bir ailesizlik, çocukluğun içinde yeni bir çocukluk... Zain, Yonas'ı korumak için, annesinden öğrendiği uyuşturucuyu yapıp satmaya kadar elinden gelen her şeyi yapar ama insanların satıldığı pazarın birinde Yonas'ı başka bir aileye satılmak üzere bir esnafa verir. Karşılığında "çocukların ölmediği" İsveç'e mülteci olmak için... Ama "kağıt" isterler. Zain'in devlet gözünde varlığını kanıtlayan "kağıt"ları hiç olmamıştır ki!

Kağıtları bulmaya evine gittiğinde ise Sahar'ın hamile kalıp öldüğünü öğrenir ve koşarak kardeşinin "kocasını" bıçaklar! Sahar'ın yatağa değen o adet kanı, Zain'in ellerini buluşturduğu kana işte böyle uzanır...

Zain'in mahkeme salonundaki hesap soruşu ile sona gelir film. Uzun uzun anlatınca filmi bitirdim sanmayım. Bir bu kadarı daha var içinde. Bir bu kadar daha hikaye, bu kadarından daha fazla acı...

MODERN ÇAĞIN VAHŞİ YAŞAMI

Film, bir çocuğun hayatta ve ayakta kalma mücadelesine değil aslında, koca bir dünyanın gerçekliğine dayanıyor. Yoksulluğun, şiddetin ve kimliksizliğin nasıl da kısır bir döngü içerisinde birbirlerini beslediğinin en "savunmasız" yanının hikayesi. Yalnızca suç işlediklerinde devlet gözünde "var" olarak kabul edilen insanların yaşama mücadelesi verirken yalnızca bir hayaletten ibaret oluşlarının anlatılması. Birileri doğuyor, yaşıyor ve da ölüyor fakat herkes kendi yaşamından mesul. Modern çağın vahşi yaşamı...

Zain mahkemede "Ailemden davacıyım beni doğurdıkları için. Daha fazla çocuk doğurmasınlar, onlar da benim gibi olacaklar" dese de filmin içinde haklı ya da haksız yok. İyilik ya da kötülük de insanlara yüklenmemiş...

Filmin bana hissettirdiği en sarsıcı duygu ise, belki de filmi izlemeye giderken bir Zain'in yanından geçip sinemaya gitmiş olmaktadır... İstanbul'un sokaklarında her gün karşımıza çıkan bir gerçekliğin filmi izlemek için sinemaya gitmiş olmaktadır...

Suat Derviş'le İstanbul'da bir gece

Kan için 5 lira bulmak savaşı ile milyoner düğününde yaşanan şatafat; karşıtların çatışmalı bir sarmalı olarak geceden güne evrilir. Ne var ki bu çelişkinin çözülmediği her gün, yoksullar açısından bir sonraki karanlık geceye gebedir.

Ercüment AKDENİZ

Avrupa'da faşizmin kol gezdiği, Hitler ordularının Sovyet topraklarını işgal ettiği yıllardı. Türkiye savaşın içinde olmasa da, ülkede ağır bir baskı ortamı vardı. Dışarıda faşist işgali, içerde sınıf ayrımını eleştirmek yasağı! Muhafif düşünenler "komünist casus" diye damgalanır, çarçabuk cezaevine atılırdı.

O cezaevlerinden birinde, tam 600 erkeğin içinde, tek tutuklu kadındı Suat Derviş. Çünkü dönemin romancıları "orta sınıf Türk ailesi"nin peşinden koşarken, o yoksulların Türkiye'si'ni anlatmaktaydı. Ekmeğe, süte, ilaca muhtaç yoksulları; paraya para demeyen zengin sınıflarla kıyaslamak, iktidar sahiplerine göre en lanetli suçlardandı!

ZENGİN-YOKSUL AYRIMINDA KADIN

"İstanbul'un Bir Gecesi", Suat Derviş'in zengin-yoksul ayrımını en berrak anlattığı eserlerdendir. Gecede anlatılan sadece İstanbul değil, bütün bir memleketin karanlık halidir; ağır yoksulluk ve yozlaşma hali.

Tramvay kazasında ağır yaralanmış bir çocuk işçi, verem hastası olduğu için kan vermesi kabul edilmeyen biçare anne ve o annenin daldığı boş / umarsız sokaklarda her şeyin paraya tahvil edildiği bir can pazarı... Ne var ki, "İnsan-

ların en çok kıymet verdiği şeyi, yani parayı Allah'ın gökten attığı şimdiye kadar hiç görülmemiştir!"

İstanbul tıpkı bugün gibi, 1930'ların Türkiye'sinde de kaya kütlesi kadar duygusuz ve serttir. Can cekişen evladına kan bulmak için bedenini kuytu köşelerde satmak zorunda kalan kadın; maddi şatafat uğruna boyunlarını esaret zincirine, kaderlerini fabrikatörlerin parmağındaki yüzüğe bağlayan kadınlardan ne kadar 'ahlak yoksunu' olabilir? Suat Derviş'in varlık ile yokluk, zengin ile yoksul arasında okura göstermek istediği şey işte buydu; kapitalist gelişmeyle belirginleşen yozlaşmış kültür ve ahlaksal çürüme.

MİLYONER DÜĞÜNÜNE DAVETLİ OLMAK

Yoksul hayatları anlatırken Derviş'in yakaladığı güç, gazetecilik röportajlarına dayanır. Burjuva yaşam tarzına yaptığı gözlem ve eleştiriler de çarpıcıdır.

"İstanbul'un Bir Gecesi", bir düğün etrafında akıp giden olaylar ekseninde 'sınıf taksimi'ne (sınıfsal ayrıma) projeksiyon tutar. Roman, açıldıkça içinden yeni sürprizler çıkan bir matruşka gibidir.

Milyoner patronun

düğününe davet edilmiş olmanın dayanılmaz mutluluğunu (hem de emanet aldığı yıpranmış bir smokinin içinde), muhasebeci Ali bakın nasıl anlatır: "Bütün mücadelelerim sırasında ben hayatın çeşitli yükselme dereceleri gösteren sınıf taksimine bir an isyan etmeyi aklımdan geçirmemiş, hayatta en büyük gayenin o sınıfların en yüksek tepesine yükselmek olduğunu düşünmüştüm..."

Bahsedilen düğün, kambur gelin Saffet ve onunla sırf babasının parası için izdivaç eden yakışıklı Cavit'in sahte mutluluğuna şahittir. Kıskançlıktan deliye dönen ve yaptığı evlilikle tutumu Cavit'ten pek de farklı olmayan Kevser de düğün sahnesine ustaca eklenmiştir.

Kan için 5 lira bulmak savaşı ile milyoner düğününde yaşanan şatafat; karşıtların çatışmalı bir sarmalı olarak geceden güne evrilir. Ne var ki bu çelişkinin çözülmediği her gün, yoksullar açısından bir sonraki karanlık geceye gebedir.

DERVİŞ'İN VARDIĞI YER

Suat Derviş, Berlin Üniversitesi'nde Felsefe ve Edebiyat bölümünü okurken yükselen faşizme de tanık olur. Hitler 1933'te iktidara geldiğinde, Derviş Türkiye'ye döner.

O dönemde sınıf çelişkilerinin üzerini örten ağır bir betondur milliyetçilik. Türkiye'deki durum ise Nazizm

hayranlığından azade değildir. Bu yüzden Suat Derviş, Kemalizm ve 'ulusçuluk'a mesafelidir.

Kaldı ki Henrie Barbusse gibi anti militarist bir yazarın çevirmeni Suat Derviş, 1940'ta Yeni Edebiyat dergisinde Ali Rıza Çelik mahlasıyla eşi Reşat Fuat Baraner'i, kardeşi Ruhi Dervişoğlu, Sabahattin Ali, Zeki Baştuğmar, Abidin Dino, Neriman Hikmet, Attila İlhan, Mazhar Lutfi, Muzaffer Arabul ve Danyal Ateşkan mahlasıyla Nâzım Hikmet, Naci Sadullah, Kemal Sülker, Ahmet Hamdi Tanpınar, Suphi Taştan, Sabiha-Zekeriya Sertel, Faik Baysal, Hüsamettin Bozok, Hasan İzzettin Dinamo ve Nusret Kemal Otyam'ı bir çatı altında toplamıştır. Montrö ve Lozan'daki gazeteciliğine Sovyet Rusya gezisini de eklemiştir. Sınıf çatışmalarında vardığı yer sosyalizmdir.

Suat Derviş ile İstanbul'da bir gece dolaşmak isteyen okurlar, dönemin siyasal ikliminden de esintiler bulacaktır. Romanda karşımıza çıkan Kazan Prensi Osman, en bariz örneklerden biridir. 1917 Ekim Devrimi ile saltanatı son bulmuş bu tiran, İstanbul gecelerinde alemler içindedir. Geçmişi anarkenki hiddeti ise işçi sınıfına ve yoksul köylülüğe yenilmiş olmanın kiniyle bezelidir: "Ecdadım gibi köylüleri kırbaçlayacağım. Onlar benim ecdadımın hayvanlarıdır..."

KÜNYE
İstanbul'un Bir Gecesi
Suat Derviş
İthaki Yayınları
Sayfa Sayısı; 280

NE GERGEDAN, NE DOMUZ, NE KUŞ

Mevsim Gribi

Grip bile yapmayan rhinovirüs ailesinin günümüz fertleri, sadece isim benzerliği sebebiyle rhino=gergedan diye tercüme edilerek sağlık sistemimize servis edilmiştir.

Uz. Dr. Senem ASLAN

Bizim gibi sorgulama yeteneği, pozitif bilgidan yargıya varma, global bilgi edinme hakkı elinden alınan toplumlarda ne 'gergedan gribi' efsanesi ne de bu 'korkunç salgınlarda kaç kişinin yok olduğu' spekülasyonları biter.

Sağlık okur yazarlığımı ana akım medyanın yayınlarından öğrenmek zorunda bırakılan bizlerin hastalıkları ve teşhis/tedavilerini de yanlış öğrenmemiz kaçınılmaz.

Grip çok eski zamanlardan beri bilinen ve sık görülen 'influenza' adı verilen virüs ile meydana gelen bulaşıcı bir enfeksiyon hastalığıdır. Genel seyri orta-hafif bir hastalık olmakla birlikte bağışıklık sistemi zayıf insanlarda, diyabet, hipertansiyon, KOAH gibi kronik hastalığı olanlarda ve çok küçük çocuklarda bazen ölümlerle sonuçlanabilen bir hastalıktır.

ATEŞ, AĞRI, ÖKSÜRÜK

Tip A bütün yaş gruplarında orta ve şiddetli derecede hastalığa neden olurken, tip B hafif epidemilere yol açar ve daha çok çocukları etkiler. Tip C insanlarda sık görülmez ve epidemi yapmaz.

Grip, tükürük damlacık yoluyla bulaşır. Kalabalık kreş okul ortamları, kışın ısıtma sorunları nedeniyle kalabalık insan gruplarının bir arada olmaları, hava soğukluğunun bağışıklık sistemini yavaşlatması özellikle kış aylarında grip vakalarının daha sık görülmesine neden olur. Yüksek ateş, yaygın eklem ve kas ağrıları, halsizlik, bitkinlik, baş ağrısı, boğaz ağrısı, kuru öksürük, burun akıntısı, hapsirme, gözlerde yaşar-

ma ve kanlanma, nadiren karın ağrısı, ishal, kusma ile seyreder.

BOL SIVI, C VİTAMİNİ VE İSTİRAHAT

Grip, ardında iki haftaya kadar uzayan öksürük bırakarak 8-10 gün süren seyir gösterir. Antibiyotik kullanmaya gerek kalmadan semptomların düzeltilmesine yönelik tedavi, bol sıvı gıda, C vitamini, ateşle mücadele ve istirahat.

Gribe bağlı ölüm on binde bir do-layları arasındadır. Ölümün çoğunlu-ğu, zatürre, kalp zarı enfeksiyonu ge-lişmesi gibi sebeplerle 65 yaş üzeri ki-şiler arasında görülür.

KORUNMAK İÇİN...

Özellikle kış aylarında artış gösteren bu enfeksiyonlardan korunmak için, kalabalık ortamlardan kaçınmak, zorunlu hallerde ortamı havalandırmak, hasta kişilerle aynı ortamları paylaşmaktan kaçınmak, kişisel hijyen için öksürürken ve hapsirirken damlacıkların etrafa yayılmasını engellemek sayılabilir.

Influenzadan korunmak için ise bir önceki yılın virüslerinden oluşturulmuş İnfluenza aşısı (grip aşısı) özellikle riskli grupta hayat kurtarıcıdır.

Bir kış mevsimini daha mevsim normallerinin dışında yaşarken, öncelikle hastalanmamak için önlemler almak, hastalık hallerinde ise bol sıvı tedavisi, ateş ile mücadele, C vitamini takviyesi ve yatak istirahati ile nezle ya da gribi atlattırma çalışmak, riskli grupta 65 yaş üzeri yaşlılarda, çok küçük bebeklerde ve kronik hastalıklarında aşılama önem vermek size bu ayki önerilerimden olsun. Sağlıkla kalın!

TESPİT EDİLEN İLK SALGIN 1580'DE

İLK kez MÖ 412'de Hipokrat tarafından tanımlanmıştır ve influenzaya benzer ilk pandemi yani kıtaları kaplayan bulaşıcı hastalık salgını 1580'de yaşanmıştır. O zamandan bu yana 31 ayrı olası influenza pandemisi bildirilmiştir. Bunlardan üçü 20. yüzyılda olmuştur.

GERGEDAN GRİBİ YOK İSİM BENZERLİĞİ VAR

GERGEDANGİLLER Latince Rhinocerotidae familyasından gelir. Rhino kelimesi Latince 'burunla ilgili' anlamında kullanılan bir kelimedir. Rhinoplasti; burun estetiği anlamında Türkçe'de de sıkça kullanılan bir terimdir. Rhinovirüs ailesi ise burunla ilgili nezle benzeri bulgularla hastalık yapan bir virüs ailesidir.

Nezle, gribe oranla daha hafif ancak benzer bulgu veren ve hafif halsizlik, hafif ateş, burun akıntısı gibi üst solunum yolları belirtileriyle giden istirahat ve sıvı tedavisi ile kendini sınırlayan, bir hafta on gün içinde geçen bir hastalıktır.

Maalesef grip bile yapmayan rhinovirüs ailesinin günümüz fertleri, sadece isim benzerliği sebebiyle rhino=gergedan diye tercüme edilerek sağlık sistemimize servis edilmiştir. Tarihte İspanya'da yaşanan pandemi sebebiyle İspanyol Gribi, domuzlarda görülen suşu benzeyen virüslerle enfekte olanlara Domuz Gribi, kuşlarla yayıldığı görülen tipine de Kuş Gribi denmesine rağmen, literatürde 'gergedan gribi' diye bir şey tanımlanmamıştır.

İşe yaradığımı hissetmek istiyorum

Biz kadınlar, hep üreten ve üretmeye çalışırız.

Dünyada çalışmayan kadın yok. Çalışıyoruz ama çalıştığımızın karşılığını alamıyoruz. El işi üretiyoruz ama satacak bir yer bulamıyoruz. Mesela ben, emekli olduktan sonra bir süredir kursa gidiyorum. El işleri yapıyoruz ama artık evde koyacak yer yok, böylece ya hediye ediyoruz ya da yaptıklarımızı elde ediyor. Çünkü satacak yerimiz yok.

Çalışmak ve üretmek istiyorum. Yaptığım işlerden para kazanmak istiyorum. Bu verimli olan zamanlarımda çalışıp bir işe yaradığımı hissetmek istiyorum. İstemek o kadar zor ki bunu yaşamayan hiç anlayamaz. Kendi ihtiyaçlarımızı karşılayıp, çocuklarıma daha iyi bir gelecek sağlayabilirim.

Yaşadığımız Mamak Belediyesi bizlere kurslar sağlıyor ancak bu ürettiğimiz onca şeyden gelir elde etmek istediğimizde ise kazandığımız tezgah parasına gidiyor. Onca şey ürettik, bu yaptıklarımızı diğer insanlarla paylaşmak ve bir nebze de olsa yaşamımızı devam ettirecek bir gelir elde etmek için belediyelerden kadınların bu ürettiklerini paylaşabilmesi için uygun yerler yapmasını bekliyoruz.

Biz kadınların sesini duyun ve elimizden tutun ki daha çok üretip daha çok mutlu olalım.

Nurşen DİNÇ
Mamak/ANKARA

Su sebillerini bile 'kriz var' diye kaldırdılar

Merhaba Ekmek ve Gül okuru canlar. Ben Demirtaş Organize Sanayi'de dokuma fabrikasında çalışan bir arkadaşınızım. Fabrikada 500 çalışan var çoğunluğu kadın işçi. Ben emekli oldum eşimde emekli. Eşimle aldığım maaş maalesef yetmiyor. O yüzden aynı fabrikada tekrardan çalışmaya devam ettim. Bir önceki müdürümüz erkekti ve birçok sorunumuzu gider söyledik önce kabul etmez bizler sürekli sorunlarımızı dile

getirince bazı düzeltmeler yapıldı. Bir yıl oldu müdürümüz değişti ve kadın müdürümüz oldu. Doğrusu bizde sevindik hani bu kadındır biz kadınları daha iyi anlar dedik ama maalesef işlerimiz daha da zorlaştı. Cinsiyet fark etmiyor, müdür daha çok patronun çıkarlarını koruyor.

Bir taraftan krizin bütün yükünü biz işçiler çekiyoruz bir taraftan da fabrikadaki çalışma koşullarımızı zorlaştırıyorlar. Biz de müdürümüzü nerede görsek yine yaşadığımız sıkıntıların iyileştirilmesini dile getirdik o da bize en yakın zamanda toplantı yapacağını söyledi ve yaptı da. Çalışma alanımıza yakın olan giyinme dolaplarımızı ve tuvaleti

ikinci kata taşıdı, 3\11 olan vardiyamızı 4\12 yaptı geç saatte servisten eve gitmemiz daha sıkıntılı oldu. 45 dakika olan yemek molamızı yarım saate indirdi. Fabrika içine daha önceleri biz işçilerin yoğun isteği üzerine su sebilleri konmuştu, biz de oradan sıcak su alıp evlerimizden getirdiğimiz sallama çayı yapıp sabah simidimize içiyorduk. Su sebilleri masraflı 'kriz var' diye kaldırıldı. Pazar tatilinde normal işgünü olarak çalışacağımızı ve herkesi hafta içi sırayla tatile çıkaracağını, günü de kendisinin belirleyeceğini söyledi ve öyle yaptı. Bu duruma tepki gösterince bize kapıyı gösterdi; "Artık çalışma sistemimiz böyle. İstemeyen hiç durmasın kapı orada."

Şimdi düşünüyorum; işçilerin çoğu bizim gibi yaşıyor, çocuk okutuyor... Hele de üniversitede okuyan çocuğun varsa onun masrafı bir evin geçimi kadar, yetiştiremiyorsun... Kriz var "işsiz kalırım" diye bütün bu olanlara sesiz kalıyor insanlar. Patronlar çok sıkışınca konkordato ilan ediyor. Bu kadar sorunla boğuşmaktan aile hayatımız bitiyor. Peki ne yapalım? O kadar çok doluyum ve yoruldum ki biz nereye ne ilan edelim siz söyleyin?

BURSA

Asgari ücrete zam geldi, bize kapı göründü

Merhaba ben İkitelli Sanayi Bölgesi'nde bir fabrikada çalışıyorum. Sizlere çalışma koşullarıma ilişkin yazmak istedim. Şu an iş yerinde iş yoğunluğu az. Genelde her yıl yılbaşında işler yavaşlardı ama bu yıl bu süre daha da uzadı. İşten çıkartmalar başladı. Bunun sebeplerinden biri asgari ücrete gelen zam. Belirlenen asgari ücretle bir aile zar zor geçinir. Bu gün kiralar 1000 lira iken 2020 lira ile nasıl geçineceğiz? Bir de her şeye zam geldi; faturalara, temel gıdalara... Biz iki aile iki katlı bir evde oturuyoruz. Her şeyimiz ortak. 700 lira faturalara ödedik. Bu kadar parayı faturalara veren bir aile, geriye kalan parayla nasıl geçinsin? Çarşı pazar ateş pahası.

Bizim işyerinde her geçen gün işçi çıkartma devam ediyor ihracat firması olmasına rağmen. Benim çalıştığım bölüm numune bölümü olduğu için işten çıkartmalar olmadı ama üretim bölümlerinde işten çıkartmalar oldu ve olmaya da devam ediyor. Hatta söylentilere göre üç vardiyaya olan bölümler iki vardiyaya düşürülecek. Bizim fabrika yoğun olduğu zaman işçileri alıyor. Yoğunluk azaldığında işten çıkartıyor. Bu doğru olan bir durum değil. İş bilen arkadaşları beş ay sonra geri çağırıyor. Peki, bu beş ay içerisinde bu insanlar ihtiyaçlarımızı nasıl karşılayacaklar?

Daha sonra geri alacağın elemanı neden çıkartıyorsun? Bildiğim kadarıyla bizim fabrikanın Kayseri, Adapazarı ve İstanbul olmak üzere üç farklı ilde şubesi

var. Madem bu kadar geniş bir alanda çalışıyor ve iyi kazanıyor da neden işçi çıkarıp tekrar geri alıyor?

Güler
İkitelli / İSTANBUL

Hayaller boğazdaki yalı, gerçekler mahalle pazarı

Var mı, yok mu; aynı gemide miyiz değil miyiz, aslında her şey psikolojik mi, yoksa dış güçlerin hain oyunlarından mı, dolar niye uçtu, TL niye kuşa döndü, asgari ücret asgari geçimi sağlayacak mı, indi çıktı, düştü kalktı derken artık hepimizin bir gerçeği var: Kriz.

Ülkece çıldırma noktasına erdiğimizi düşünüyorum. Bu süreç işçilere emekçilere yüzyıllardır reva görülen alın teri ile geçimini sağlayan bizlerin ekonomik, kültürel, sosyal hayatını derinden etkileyen bir süreç.

Bu krizi göğüsleyebilmenin çok gerisinde kalan maaşlarla çarşı pazar çıktığımızda, sofraya koyacağımız gıdalara sadece uzaktan bakar hale geldik. Misafir berekettir dedığımız günlerden

"Aman bu ay kimse gelmesin, kapımızı çalmasın, ikram edecek bir şey yok" noktasına geldik. Tek başına ailesinin kira, gıda ve faturalarının altından kalamayıp evlerini birleştiren tanıdıkları dolu çevremiz. 2019'un daha zorlu geçeceğini söylüyor ekonomi uzmanları, bizlere düşecek olan da daha çok borçlanma, işsizlik, yoksulluk olacak. Asgari ücrete yapılan zam daha elimize geçmeden eridi zaten. Sinema ve tiyatrodan geçtik ailecek çay bahçesine gittiğimiz günler bize uzaktan el sallıyor. İktidar istiyor ki güne Müge'lerle, Esra'larla başlayalım. Boğazdaki yalısında tek derdi entrika çevirmek olan, saçı fönlü, makyajlı güzel kadınların yaşamını halyal ederek kendi gerçekliğimizden

uzaklaşalım, uyuşalım. Valla hayaller boğazdaki yalı, gerçekler mahalle pazarı. Galiba mesele poşetin paralı hale getirilmesine verdiğimiz tepkiyi, poşetin içini dolduramayacak duruma düşmemize vermemizde.

Bu süreç bizi daha fazla içimize kapatmasın, kötü günlerin üstesinden ancak dayanışmayla, örgütlü mücadeleyle çıkarız. Tarih bunun örnekleriyle dolu. Hem benim bir hayalim var: Düşünsenize bu krizi çıkaranları bindirmişiz kocaman bir gemiye; halka açık yalımızdan arkalarından el sallıyoruz. Gemi de bir bilinmeze doğru sürükleniyor. Güzel olmaz mı ya?

Selda ARSLAN KOÇSAN
KOCAELİ

Bedel ödeyen kadınların elleri yakanızda olacak!

Basit bir durum gibi görülse de beni çok düşündüren bir sorundan bahsetmek istiyorum.

Edirne'de belediye otobüslerinin arkasında "Saat 22.00'den sonra kadınlar durak haricinde istediği yerde indirilecektir" yazıyor. Bu yazı toplum olarak nasıl bu duruma geldiğimizi, kadınlara yönelik şiddet, taciz, tecavüz olaylarına nasıl bu kadar alışlagelmiş bir durum olduğunu gözler önüne seriyor. Toplumumuzda kadın sokakta yürürken sokak lambasından yansıyan gölgesinden tedirgin oluyor, kadın kahkaha atamıyor, özgürce sokaklarda yürüyemiyor, özgürce giyinemiyor, kadın 'kadın' olarak görülüyor.

Bizler en özgür olduğumuz alanlarda bile üzerimizde baskı hissediyoruz. Mesela evde tek kaldığımız zaman kapının önüne erkek ayakkabısı koyuyoruz. Neden buna mecbur bırakıldığını düşünüyor insan!

Kadınların fırsatı olduğunda ekonomi, bilim, kültür, sanat ve birçok konuda ne kadar başarılı olduklarını biliyoruz.

Ama kadına hep ne yapmaması gerektiği söyleniyor, oysa erkeklere ne yapmaması gerek-

tiği hiç söylenmiyor! Kadını birey olarak görmeyen bir zihniyetin var olduğunu biliyoruz, ama aynı zamanda haklarını öğrenen kadınların susmadığını ve haklarını aradıklarını da biliyoruz. Maya Angelou'nun da dediği gibi, "Ne zaman bir kadın kendisi için ayağa kalksa aslında tüm kadınlar için ayağa kalkar."

Baskının giderek artması bazı konularda bazen ellerimizi kollarımızı bağlasa da biz o ellerle umut olacağız. Sesimizle, duruşumuzla, bakışımızla... Giderek artan işsizlik, tecavüz, taciz ve baskılar birileri tarafından fırsata çevrilip kadını daha çok eve

kapatmaya çalışsa da tüm bunlar bizler için artık ateşe atılan bir odun. Farkındayız her şeyin! Her takım elbise giyenin beyefendi olmadığını adliye koridorlarında görüp tanık olduk... Çocukları istismar edip "rızası vardı" deyip ceza almadan kurtulanları gördük, istismarcılara af çıkartmak isteyenleri de... Ama biz bunların hiçbirine izin vermeyeceğiz. Her bedel ödeyen kadının elleri yakanızda olacak!

Bandırma 17 Eylül Üniversitesinden bir kadın
BALIKESİR

Eşitsizliğe rağmen kadınlar mücadele ediyor

Dünya Ekonomik Forumu 2018 Cinsiyet Eşitliği Raporu, dünya çapında cinsiyet eşitliği alanında, ilerlemenin yavaşladığını, hatta bazı alanlarda kadınlar ve erkekler arasında eşitsizliğin arttığını belirtiyor.

MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde, "Evli olanların kayıtları yapılmaz, öğrenci iken evlenenlerin okulla ilişkisi kesilerek kayıtları e-okul üzerinden Açık Öğretim Lisesine veya Mesleki Açık Öğretim Lisesine gönderilir" denilerek çocuk yaşta evliliklerin önü açtı.

TÜİK verilerine göre, son 10 yılda 482 bin 908 kız çocuğu devletin izniyle evlendirildi. Son 6 yılda 142 bin 298 çocuk anne oldu ve bu çocukların büyük kısmı dini nikâh ile evlendirildi.

Türkiye'de yoksul kız çocuklarının çocuk yaşta evlenme olasılığı, varlıklı olan yaşlılarına göre 2,5 kat daha fazla.

MEB, iktidarın ideolojik yönelimleri doğrultusunda çalışmalar yapan dini vakıflar ile çeşitli protokollere imza atarak eğitimi dinselleştirme sürecinde siyasi nüfuzu olan cemaatlara özel görevler vererek eğitimin asli bileşenlerini sürekli olarak görmezden geldi.

MEB verilerine göre, Türkiye'deki özel öğre-

tim kurumu sayısı 10 bini geçerken, bu kurumların 3'te 1'i mutlaka bir tarikata bağlı durumda.

Kamu kurum ve kuruluşlarında 2008 yılında 497 olan kreş sayısı, 2015'te 121'e, 2016'da 56'ya düştü. Özel sektörde de durum farklı değil. 150 çalışanın olduğu iş yerinde işveren kreş açmak yerine ya kadın çalışan sayısını 149 da tutuyor, ya da maliyeti kreş açmaktan daha düşük olan para cezasını ödemeyi tercih ediyor.

Çocuk bakım hizmeti için ailenin cebinden çıkan para artıyor. Kamu kreşleri bir bir kapatılarak yoksul emekçi çocukları ne idüğü aslında belli sıbyan mekteplerinin kucağına atılıyor.

Durum böyle iken erken yaşta evliliğe af yasa tasarısı yine gündeme sürülüp tartışmaya açılıyor ve toplumun nabız ölçümü yapılıyor.

Bütün bunlara karşı da kadınlar bir araya gelmenin ve örgütlenmenin koşullarını arıyor. Kadınlar bunca baskıya rağmen sokağa çıkarak, isyanlarıyla 25 Kasım'da, Flormar direnişinde, Gripin direnişinde bize bunu gösterdi ve göstermeye devam ediyor.

Gönül Kural
Eğitim Sen Ankara 4 No'lu Şube Kadın Sekreteri

Ben Suriye'ye nasıl gideyim, keyfimden gelmedim ki...

Merhaba Ekmek ve Gül okurları ben Sinem. Suriyeli bir mülteciyim. İki çocuğum var. İkisini de Türkiye'de doğurdum. İkinci çocuğum daha 1 aylık. İlk bir ay boyunca hastaneler bütün tetkiklerini karşıladılar ama bir aydan sonra kimlik çıkarmam gerekiyordu. Göç İdaresine başvuru yaptım. Kimliğimi 1 buçuk yıl önce yenilemişim ancak bana tekrar yenilemem gerektiğini söylediler ve benden Suriye kimliğimi istediler. Suriye'de kimlik 15 yaşında çıkartılıyor ve 15 yaşından önce Suriye'de savaş çıktığı ve bulunduğum bölgede devlet kurumu kalmadığı için kimlik çıkartamadım. 18 yaşında evlenip Türkiye'ye geldim. Türkiye'ye geldiğimde bana göçmen kimliği vermişlerdi ama şimdi süresi geçtiği için kabul etmiyorlar. Göç İdaresine bir kimlik veremediğim için de benden aile defteri istediler. Suriye'den Türkiye'ye defteri getirmek kısa sürede mümkün değildi ve çok zordu. Defter ancak elime ulaştı ama daha kimliği çıkaramadım. Yeniden başvuru yapacağım.

İkinci çocuğuma kasık fitiği teşhisi kondu ve bir an önce de ameliyat olması gerektiği söylendi. Göç İdaresi kimlik vermediği için hastaneler çocuğumu ameliyat edemiyor. Özel hastaneler de muayene için bile

110 lira para istiyorlar. Çocuğum kaydı için babanın kimliğini de kabul etmiyorlar. Göç İdaresine çocuğumun sağlığını daha kötü olabileceğini söyledim ama hiçbir şekilde kabul etmediler. "Suriye'den git belgeni getir" dediler. "Suriye'de savaş var nasıl gideyim" dediğimde "nasıl gidersen git bizi alakadar" etmez dediler. Hastane de "kimlik olmadan biz ameliyatı yapamayız" diyor.

Ne yapayım, çocuğum ölsün mü? Başka bir yerde olsa giderim ama Suriye'ye nasıl gideyim? "Şam'dan git getir" diyorlar bana, Ben Şam'a nasıl gideyim. Uzun lafın kısası bize diyorlar ki "buradan artık gidin". Ben keyfime Suriye'den gelmedim ki savaştan çıktım geldim.

Suriyeli Mülteci Sinem
Küçükçekmece / İSTANBUL

Umudu ve direnci büyütelim ki bahar gelsin

Merhaba Arkadaşım, ablam, anem, komşum, kız kardeşim; Nasılsın? Her geçen ay, ayın sonunu getirmekte biraz daha zorlandığım kasvetli bir kışın tüm yükünü sen de hissediyor musun omuzlarında?

İşyerinde iş yetiştirme baskısına, evde sofraya bir tas çorba koyma telaşına türlü dertler, kederler mi eşlik ediyor?

Sen de kirayı, faturaları ödemek, eksikleri, borçları kapatmak için her gün bir önceki güne göre daha çok koşturuyor, hiçbir şeye yetememe duygusu yaşıyor musun?

Herbirimiz farklı farklıyız, ama yarının nasıl olacağını bilememek, çocuklarımızın sağlığı, eğitimi ve geleceğinden endişe etmek, onların istismardan bizlerin şiddetten, baskıdan ve ayrımcılıktan korunamaz hale getirilişimize öfke duymak ortak dertlerimiz.

İşyerinde ustabaşılar, şefler her gün daha çok bağıyor, hakaret ediyor daha hızlı, daha performanslı çalışalım diye. Kâh çalıştırıldığımız koşulların ağırlığından, kâh makinelerin bakımsızlığından iş kazalarına uğruyor, sakatlanıyor, sağlığımızdan oluyoruz.

Bugüne kadar hiç çalışmamış olanlarımız evin geçimine katkı için gündelik işlere gider oldu, yaşını başını almış büyüklüğümüz aynı sebepten en düşük ücretlere, sefil çalışma şartlarına razı gelir oldu. Eve üç kuruşa parça başı iş alanlarımız, geçinebilmek için evleri birleştirenlerimiz çoğaldı...

Kriz var bahanesiyle bizi insanlıktan çıkaran koşullarda çalışmaya ve yaşama ya zorlanıyoruz. İşsizlikle, açlıkla, sefaletle tehdit ediyoruz her fırsatta.

Bunlar da değil sadece. Her gün etrafımızı saran sefalet çemberi daralıp bizi günlük dertlere boğup yalnızlaştırırken uğradığımız şiddet, yaşadığımız

eşitsizlik, gasp edilen haklarımız çoğalıyor.

Dert yanmak değil niyetimiz sevgili kız kardeşim;

Sen de her kadın gibi insana yaraşır bir şekilde yaşayabilmenin, çalışabilmenin özlemine duyuyorsun elbet. Gözü kârdan başka bir şey görmeyenlerin yarıttığı krizin bitmeyen bir kış gibi sırtına bindirdiği yüklerden sen de kurtulup ferahlamak istiyorsun. Her emekçi kadın gibi sana da bana da bahar gelsin artık diyorsun.

Haklısın, o bahara hep beraber ulaşmak gerek. Onun için itildiğimiz o yalnızlıktan kurtulmaya başlayarak atalım ilk adımlarımızı. Aza çoğa bakmadan buluşalım, konuşalım, sorularımıza yanıt, sorunlarımıza çözüm arayalım.

Haklarımızı talep etme, yarın ne olacağını bilme isteğimizin, geleceğimizi kendi ellerimizle şekillendirme gayretimizin gücünü birlikte görelim istiyoruz.

Paylaştıkça çoğalacağız, çoğaldıkça güçleneceğiz, güçlendikçe değiştireceğiz, değiştirdikçe ferahlayacağız...

Hiçbir zorluk korkutamaz gözümüzü. Çünkü karşımıza çıkan her zorluk, bugün mahkûm edildiğimiz, insanlığımızı elimizden alan koşullardan daha ağır değildir.

Biliyorsun, kışın bitişinin baharın gelişinin ilk habercisi olan günümüz var bizim. Biz kadınların haklarımız, taleplerimiz için birlikte mücadele ettiğimizde güçlendiğimizi, birliğimizin gücümüz olduğunu hatırlatan bir günümüz. Bizim günümüze, dünyanın bütün emekçi kadınların günü 8 Mart'a az kaldı.

8 Martımızı gücümüzü, birliğimizi güçlendirmiş, umudumuzu direncimizi büyütmiş olarak seninle birlikte kutlamak dileğiyle...

Sevgiyle kall

EKMEK VE GÜL

Hiçbir zorluk korkutamaz gözümüzü. Çünkü karşımıza çıkan her zorluk, bugün mahkûm edildiğimiz, insanlığımızı elimizden alan koşullardan daha ağır değildir. 8 Martımızı gücümüzü, birliğimizi güçlendirmiş, umudumuzu direncimizi büyütmiş olarak seninle birlikte kutlamak dileğiyle...

